

(सांज दैनिक)

प्रकाशन: धाराशिव (उस्मानाबाद आवृत्ती)

पोष्ट परवाना L2/RNP/OMD- 52/24-26

dainiklaturesamachar@gmail.com

संस्थापक : स्व. शंकर माधव जडे (स्वातंत्र्य सैनिक)

क्राईम न्युज

अवैध मद्य विरोधी कारवाई

लोहारा (प्रतिनिधी)- पोलीस ठाणे अंतर्गत गौतम रा. कास्ती बु. ता. लोहारा जि. धाराशिव हे दि.१७.०२.२०२६ रोजी कास्ती बु येथे मेन चौकात अंदाजे १,४०० किंमतीची १४ लिटर गावठी दारु अवैध विक्रीच्या उद्देशाने जवळ बाळगलेली जप्त करण्यात आली. यावरून पोलीसांनी अवैध मद्य जप्त करून नमूद व्यक्तीविरुद्ध महाराष्ट्र मद्य मनाई कायदा कलम-६५(ई) अन्वये लोहारा पो ठाणे येथे गुन्हा नोंदविला आहे.

येरमाळा पोलीस ठाणे अंतर्गत आकाश रा. वडगाव(ज) ता. कळंब जि. धाराशिव हे दि.१७.०२.२०२६ रोजी ११.२० वा. सु. खंडोबा मंदीर पासून जाणारे सिमेंट रोडलगत अंदाजे २,०५० किंमतीची २० लिटर गावठी दारु अवैध विक्रीच्या उद्देशाने जवळ बाळगलेली जप्त करण्यात आली. यावरून पोलीसांनी अवैध मद्य जप्त करून नमूद व्यक्तीविरुद्ध महाराष्ट्र मद्य मनाई कायदा कलम-६५(ई) अन्वये लोहारा पो ठाणे येथे गुन्हा नोंदविला आहे.

‘तडजोड शुल्क’ वसुल

धाराशिव (प्रतिनिधी)- शहर वाहतुक शाखा व संबंधित पोलीस ठाण्यांनी महत्वाच्या रस्त्यांवर दि.१७ फेब्रुवारी रोजी मोटार वाहन कायदा-नियम भंग प्रकृती एकुण ११७ कारवाया करून ₹.६९,३५० तडजोड शुल्क वसुल केले आहे.

धाराशिवच्या वैभवात भर!

शहरात साकारणार ८९.७६ कोटींचे भव्य सहा मजली जिल्हा न्यायालय - आमदार राणाजगजितसिंह पाटील

धाराशिव (रामेश्वर डोंगरे)- आपल्या धाराशिवचा कायापालट होत आहे. जिल्हा मुख्यालय असलेल्या धाराशिव शहराच्या शिरपेचात आता आणखी एक मानाचा तुरा खोवला जाणार आहे. जिल्ह्याच्या वाढत्या विस्ताराचा आणि नागरिकांच्या सोयीसुविधांचा विचार करून, शहरात अत्याधुनिक व नवीन सहा मजली जिल्हा व सत्र न्यायालय इमारत उभारली जाणार आहे. या भव्य प्रकल्पासाठी ८९ कोटी ७६ लाख रुपयांच्या खर्चाला उच्च स्तरीय समितीची मंजुरी मिळाली आहे. तुळजापूर येथील वातानुकूलित न्यायालय इमारती पाठोपाठ आत ही इमारतही जिल्ह्याची ठळक ओळख ठरणार असल्याचा विश्वास आमदार राणाजगजितसिंह पाटील यांनी व्यक्त केला आहे.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या

देखरेखीखाली होणारी ही इमारत पूर्णपणे ‘हायटेक’ असणार आहे. जुन्या इमारतीची अवस्था पाहता, आता ‘तळमजला’ अधिक ६ मजले’ असे सुसज्ज न्यायभवन उभारण्यात येणार आहे. यामध्ये एकूण १६ कोर्ट हॉल असतील, ज्यात विशेष पोक्सो (झजडउज) कोर्ट, लोक न्यायालय आणि हाय सिव्क्युरिटी कोर्टाचाही समावेश असणार आहे. पक्षकार आणि वकिलांच्या सोयीसाठी ३ आणि न्यायाधीशांसाठी स्वतंत्र ३ अशा एकूण ६ लिफ्ट या इमारतीमध्ये बसवण्यात येणार आहेत. सर्वात महत्वाची बाब म्हणजे ही इमारत ‘हरित संकल्पनेवर’ (व्रीडशेप ईंळश्रवळपस) आधारित असेल. यात सौर ऊर्जा आणि रेन वॉटर हार्वेस्टिंगची विशेष तरतूद करण्यात आली आहे. संपूर्ण परिसर सीसीटीव्ही (उउढत) कॅमेऱ्यांच्या निगराणीखाली राहणार असून सक्षम आणि आधुनिक आग प्रतिबंधक यंत्रणाही याठिकाणी बसवली जाणार आहे. प्रशस्त अंतर्गत रस्ते, संरक्षक भित्त, सुसज्ज फर्निचर आणि पिण्याच्या पाण्यासाठी स्वतंत्र बोअरवेलची व्यवस्थाही इमारत आराखड्यात करण्यात आली आहे. सध्याची जुनी इमारत स्ट्रक्चरल ऑडिटमध्ये कमकुवत झाली असल्याचे आढळून आले आहे. त्यामुळे नवीन इमारतीचे बांधकाम पूर्ण होताच, नियमानुसार जुन्या इमारतीचे पाडकाम केले जाईल, जेणेकरून सुरक्षिततेचा कोणताही प्रश्न राहणार नसल्याचेही आमदार राणाजगजितसिंह पाटील यांनी सांगितले आहे. धाराशिव

शहरात होऊ घातलेल्या या भव्य न्यायालय इमारतीसाठी मोठ्या प्रमाणात निधी मंजूर केल्याबद्दल राज्याचे मुख्यमंत्री ना. देवेंद्रजी फडणवीस, उपमुख्यमंत्री ना. एकनाथ शिंदे, उपमुख्यमंत्री ना. सुनेत्राताई पवार यांचे आमदार राणाजगजितसिंह पाटील यांनी जिल्हावासियांच्या वतीने मनापासून आभार मानले आहेत.

इमारत शहराचे एक महत्वाचे ‘लँडमार्क’ ठरेल, लवकरच कामाला सुरुवात : आमदार

मुंबई उच्च न्यायालयाने निर्धारित केलेल्या निकषानुसार व मानांकनानुसार ही इमारत साकारली जाणार आहे. मुंबई येथील मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांनी या इमारतीच्या नकाशांना आणि आराखड्यांना मंजुरीही दिली आहे. एकूण १५ हजार ८२३.६१ चौरस मीटर क्षेत्रफळात ही देखणी आणि भव्य वास्तू उभारली जाणार आहे. ही इमारत शहराचे एक महत्वाचे ‘लँडमार्क’ ठरेल, असा विश्वास असून न्यायालयाच्या या नवीन इमारतीमुळे वकील बांधव आणि ग्रामीण भागातून येणाऱ्या हजारो पक्षकारांना हक्काची आणि सोयीची जागा उपलब्ध होणार आहे. कुलस्वामिनी तुळजाभवानी मातेच्या तुळजापूर नगरीत संपूर्ण वातानुकूलित न्यायालय इमारतीचे नुकतेच लोकार्पण झाले आहे. आता धाराशिव शहरातही एक भव्य आणि आकर्षक वास्तू लवकरच पहायला मिळणार असल्याचे आमदार राणाजगजितसिंह पाटील यांनी सांगितले.

एसटीच्या सुरक्षेला डिजिटल कवच

‘नवीन सीसीटीव्ही प्रकल्पा’तून प्रवाशांना मिळणार अभेद्य संरक्षण: परिवहन मंत्री प्रताप सरनाईक

मुंबई, (प्रतिनिधी)- राज्याच्या कानाकोपऱ्यात धावणाऱ्या ‘लालपरी’च्या सुरक्षेला आता अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचे बळ मिळणार आहे. दहशतवादी आणि समाजविघातक प्रवृत्तींच्या संभाव्य धोक्यांचा विचार करून महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाने (एसटी) महत्वाकांक्षी असा ‘नवीन सीसीटीव्ही प्रकल्प’ हाती घेतला आहे. या प्रकल्पाच्या माध्यमातून एसटीच्या बसस्थानकांपासून ते विभागीय कार्यालयांपर्यंत सर्वच महत्वाच्या ठिकाणांवर डिजिटल नजरेचे अभेद्य जाळे उभारले जाणार आहे. अशी माहिती परिवहन मंत्री तथा एसटी महामंडळाचे अध्यक्ष प्रताप सरनाईक यांनी दिली.

मंत्री सरनाईक म्हणाले की, प्रवाशांच्या सुरक्षिततेला सर्वोच्च प्राधान्य देत महाराष्ट्र शासनाने या प्रकल्पासाठी तब्बल रु.१११ कोटींचा निधी उपलब्ध करून दिला आहे. या निधीच्या सहाय्याने एसटीची बसस्थानके, आगार, विभागीय कार्यालयां, मध्यवर्ती कार्यालयां, विभागीय कार्यालये तसेच मध्यवर्ती प्रशिक्षण संस्था, भोसरी यांसारख्या संवेदनशील ठिकाणी सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे. एकूण ६३३ ठिकाणी तब्बल ७०३५ सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्यात येणार असून, यामुळे एसटीच्या प्रत्येक हालचालीवर सतत डिजिटल नजर राहणार आहे.

या अत्याधुनिक प्रकल्पाची जबाबदारी ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे निवडलेल्या टेलिकम्युनिकेशन कन्सल्टंट इंडिया लिमिटेड (ढउखड) या अनुभवी संस्थेकडे सोपविण्यात आली आहे. त्यांच्या माध्यमातून प्रकल्पाची

अंमलबजावणी वेगाने आणि प्रभावीपणे सुरू असून, या प्रकल्पाचा एकूण कालावधी १ वर्ष निश्चित करण्यात आला आहे. या प्रकल्पाचा मुख्य कणा ठरणारे मध्यवर्ती नियंत्रण कक्ष मुंबई येथे उभारण्यात आले असून, त्याची वापरकर्ता स्वीकृती चाचणी (ण-ढ) यशस्वीरित्या पूर्ण झाली आहे. या नियंत्रण कक्षातून राज्यभरातील सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांवर केंद्रीकृत पद्धतीने लक्ष ठेवली जाणार आहे. त्यामुळे कोणतीही संशयास्पद हालचाल तात्काळ ओळखून आवश्यक ती कार्यवाही करता येणार आहे.

प्रकल्पाच्या पायमट टप्प्यात मुंबई, ठाणे, रायगड आणि पालघर विभागातील ६४ महत्वाच्या ठिकाणी सीसीटीव्ही प्रणाली यशस्वीरित्या बसविण्यात आली आहे, ज्यामुळे सुरक्षेची नवी दिशा निश्चित झाली आहे. उर्वरित २७ विभाग, तसेच विविध कार्यालयां आणि कार्यालयांमध्ये सीसीटीव्ही बसविण्याची पुढील कार्यवाही सध्या वेगाने सुरू आहे.

या प्रकल्पातून एसटीच्या बसस्थानकांवर आणि कार्यालयांमध्ये सुरक्षिततेचे नवे पर्व सुरू होणार आहे. प्रवाशांचा विश्वास अधिक दृढ होणार असून, कोणत्याही अनुचित घटनांवर त्वरित नियंत्रण ठेवणे शक्य होणार आहे. ‘नवीन सीसीटीव्ही प्रकल्प’ हा केवळ कॅमेरे बसविण्याचा उपक्रम नसून, तो एसटीच्या सुरक्षेला डिजिटल कवच देणारा आणि प्रवाशांच्या विश्वासाला नवे बळ देणारा ऐतिहासिक टप्पा ठरणार आहे. यामुळे ‘लालपरी’चा प्रवास आता केवळ वेगवानच नव्हे, तर अधिक सुरक्षित, विश्वासाहर् आणि तंत्रज्ञानसज्ज होणार असल्याचे प्रतिपादन परिवहन मंत्री तथा एसटी महामंडळाचे अध्यक्ष प्रताप सरनाईक यांनी यावेळी केले आहे. ०००

उमरगा बसस्थानक परिसरात घाणीचे साम्राज्य: दुर्गंधीमुळे नागरिक त्रस्त

उमरगा (प्रतिनिधी)- उमरगा शहर हे महाराष्ट्र कर्नाटक सीमेवरील शेवटचे शहर असून, येथील बाजारपेठ नेहमी गजबजलेली असते. हे शहर राष्ट्रीय महामार्गावर असल्याने येथील बसस्थानकामध्ये नेहमी गर्दी असते. बसस्थानकाच्या प्रवेशद्वारा जवळच घाणीचे साम्राज्य पसरले आहे. बसस्थानक परिसरात घाणीचा विळखा बसला असून, बसस्थानकाच्या समोरूनच शहरातील सांडपाण्याची मोठी गटार गेल्यामुळे बसस्थानकाच्या डावीकडील प्रवेशद्वाराजवळ गटारीचे पाणी साचल्याने जंतूसर्ग

आणि दुर्गंधीमुळे प्रवाशांच्या आरोग्याला धोका निर्माण झाला आहे. एसटी महामंडळ अथवा बसस्थानक प्रमुख याबाबत उदासीन असून, या समस्याकडे गंभीरपणे पाहत नसल्याचे दिसून येत आहे. बसस्थानकावर ग्रामीण भागात जाणारे शेकडो प्रवासी येथील वाट पाहत तासन्तास उभे असतात. या गटारीच्या पाण्यामुळे दुर्गंधी सहन करावी लागत आहे. ग्रामीण भागातील शाळेला आलेले विद्यार्थी यांना या दुर्गंधीचा सामना करावा लागत आहे. बसस्थानक परिसरात असलेल्या स्वच्छता गृहाची दुरुवस्था झाली असून, त्याची

वेळोवेळी स्वच्छता केली जात नाही. स्वच्छतागृहांची झालेली दुरुवस्था, बसस्थानक परिसरातच तुंबत असलेले स्वच्छतागृहांचे सांडपाणी, बंद पाण्याच्या टाकीजवळील घाण, बसस्थानकात मधील खांब्यांच्या कोपऱ्यातील थुकीचे फवारे यामुळे बसस्थानकाला अवकळा आली आहे. या घाणीच्या समस्ये बाबत वारंवार विचारणा करूनही वरिष्ठाकडून जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष केले जाते. येथील काही दुकानदार दुकानातील कचरा दरोज बसस्थानक आवारात टाकतात. त्यामुळे आवारात कचरा तसाच साचून राहतो. हा कचरा संबंधित

विभागाकडून उचलला जात नाही.

बसस्थानक परिसरात अवैध पार्किंगमुळे त्रास उमरगा शहरात कुठेही पार्किंगची व्यवस्था नाही. बाहेर गावाहून येणाऱ्या चारचाकी गाड्या उमरगा बस स्थानकात पार्किंग केल्या जातात. काही गाड्या तर बस लावण्याच्या बाजूला पार्किंग केल्या जातात. याचाच फायदा घेऊन खाजगी टो चालक सुद्धा बसस्थानकामध्ये आपली वाहने लावून प्रवाशी वाहतूक करत आहेत. याबाबत आगार प्रमुखांचे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष होत आहे

सिनेअभिनेत्री प्राजक्ता गायकवाड यांनी घेतले आई तुळजाभवानी मातेचे पती सोबत दर्शन

धाराशिव (प्रतिनिधी)- महाराष्ट्राची कुलस्वामिनी आई तुळजाभवानी मातेचे सिने अभिनेत्री प्राजक्ता गायकवाड यांनी आई तुळजाभवानी मातेची विधिवत पूजाआर्चा

करत मनोभावे सहकुटुंब दर्शन घेतले यावेळी अभिनेत्री प्राजक्ता गायकवाड यांनी आई तुळजाभवानी मातेला साकडे घातले की मी नवीन आयुष्याला सुरुवात केली

आहे आई तुळजाभवानी तुझा आशिर्वाद सदैव पाठीशी राहू दे, सर्वांना सुखी समाधानी ठेव व पुढील महिन्यात महाराष्ट्रभर प्रसिद्ध होणारा मराठी चित्रपट ‘भिडे वाडा’

प्रसिद्ध होणार आहे या चित्रपटात सावित्रीबाई फुले यांची भूमिका साकारणारा आहे त्यासाठी तुझा आशिर्वाद पाठीशी राहू दे आणि हा संपूर्ण महाराष्ट्रात प्रसिद्ध होणारा ‘भिडे वाडा’ चित्रपटाला प्रेक्षकांचे भरखोस प्रेम मिळू दे व माझी भूमिका सर्वांना पर्यंत पोहोचू दे असे घातले यावेळी पती शंभूराज कुटवड, बंधू सौरभ गायकवाड, आई संगीता गायकवाड, पुजारी सचिन क्षीरसागर, रोहित पडवळ, आकाश मुंडे, अनिकेत माऊली असलेकर मंदिर संस्थान चे सर्व अधिकारी व कर्मचारी आदी उपस्थित होते.

नरेंद्र मोदी
प्रधानमंत्री

देवेंद्र फडणवीस
मुख्यमंत्री

असामान्य धैर्याची प्रत्यक्ष मूर्ती,

जतांसी जे देती स्वातंत्र्य स्फूर्ती,

स्वराज्याची जे करती संकल्प पूर्ती,

गाजे जयांची दिगंत कीर्ती.

खराजुसय

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती
१९ फेब्रुवारी

छत्रपती शिवाजी महाराजांना कोटी कोटी नमन!

देवेंद्र फडणवीस मुख्यमंत्री | एकनाथ शिंदे उपमुख्यमंत्री | सुनेत्रा अजित पवार उपमुख्यमंत्री

माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महादंड, शासन
www.mahasamvad.in | MaharashtraDGIPR | /MahaDGIPR

ओ३म् भूर्भुवः स्वः ।
तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

लातूर समाचार

शिवाजी महाराजांच्या विचाराची गरज

छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती सर्वत्र आनंदाने साजरी केली जाते. छत्रपती शिवाजी महाराज जर जन्माला आले नसते तर भारतीय संस्कृती राहिली नसती. हिंदू,मराठी भाषा समाप्त झाली असती. ब्रिटिश साम्राज्यशाहीविरोधात समर्थ आणि सक्षमपणे लढा देत असताना समस्त क्रांतिकारकांच्या समोर आदर्श होता, तो सतराव्या शतकात एक सामर्थ्यसंपन्न हिंदू राजसत्ता पाच इस्लामी राजसत्तांना टक्कर देऊन निर्माण केली त्या शिवछत्रपतींचा. १६३० ते १६८० या अवघ्या ५० वर्षांच्या आयुष्यात कणाहीन, प्रचंड भेदरलेल्या व आत्मविश्वास गमावलेल्या स्वकियात शिवछत्रपतींनी स्वाभिमान निर्माण करून त्यांना संघर्षासाठी सिद्ध केले. कणाहीन पराभूत मनोवृत्तीच्या समाजात प्राण भरून त्यांच्यात शिवरायांनी अत्यंतज निर्माण केले. अठरापगड जातीच्या मावळ्यांना योग्य दिशा देऊन त्यांच्या रोमरोमांत स्वराज्यप्रेम निर्माण केले, त्या अथक प्रयत्नांतून हिंदवी स्वराज्य निर्माण झाले. त्याची इतिहासकारांना जागतिक पातळीवर नोंद घ्यावी लागली. जगावर राज्य करणाऱ्या बलाढ्य शक्तीसाठी छत्रपती शिवाजी महाराज एक कोडे होते. हे विराट कार्य करीत असताना आपल्या जीवनातला प्रत्येक क्षण अत्यंत कौशल्याने वापरून तत्कालीन सामान्य माणूस त्यांनी संस्कारित केलाच, पण भावी पिढ्यांसाठी दिशादर्शक नियोजनाचे भांडारच उपलब्ध केले. महाराजांचा इहलोकाचा प्रवास संपून ३४२ वर्षे झाली. पण आजही फक्त त्यांच्या नावाचा उच्चार जरी केला, तरी प्रत्येक मराठी माणसाच्या अंगात वीरश्री निर्माण होते. यानंतरही हजारी वर्षे ही अनुगुप्ती प्रत्येक मराठी माणसाला येत राहणार. हे वास्तव कुणीही नाकारू शकत नाही. स्वातंत्र्यलढा देताना शिवचरित्राचे पारायण करून त्यांच्या यशाचे रहस्य जाणून घेणे क्रांतिकारकांना गरजेचे वाटत होते. अन्यायी व अत्याचारी ब्रिटिश साम्राज्यशाहीविषयी त्यांच्या मनात चीड निर्माण झाली होती. शिवछत्रपतींच्या न्याय-नीती व धर्मावर आधारित असलेल्या स्वराज्याविषयी त्यांच्या मनात आकर्षण व आपुलकी होती. ब्रिटिश राजवट अहिंसेने संपविता येणारच नाही. त्यासाठी साम, दाम, दंड व भेद या एकत्रित मार्गांना अवलंब करणे आवश्यक आहे, याची खात्री त्यांना पटली होती. सत्य आणि धर्म दोन्ही संकल्पना अमूर्त आहेत. त्याचे रक्षण शस्त्रबलाने व बाहुबलाने केले, तर शत्रूला धाक निर्माण होतो. पराक्रमाचा इतिहास जर भावी पिढ्यांच्या समोर असला तरच पराक्रमी पिढ्या निर्माण होतील. नसता भेकडांचा जमाव संकट येताच शेपूट घालून लपून राहण्यासाठी सुरक्षित बिळ शोधत असतो व शत्रूच्या हाती लागल्यावर शेळ्यांमद्वयासारख्या कापला जातो किंवा चामडी वाचविण्यासाठी स्वराज्य विघातक कृत्य करतो. हा इतिहास आमच्या विस्मरणात जाता कामा नये. आदर्श समाज केवळ प्राधान्य करून किंवा नामस्मरणातून निर्माण होत नाही, त्याला पराक्रमाची जोड असणे अत्यंत आवश्यक असते. महाराजांनी अत्यल्प काळात मानवी गुणवत्तेतील-बुद्धिमान्ता, श्रम, कौशल्य यांचा विकास करून उपलब्ध साधनसामग्रीचा योग्य उपयोग केला. बलाढ्य साम्राज्यशाहीच्या दृष्टीने ज्या वस्तू टाकाऊ आहेत, त्या वस्तू त्यांच्या दृष्टीने युद्धसामग्री होती. त्यामुळेच त्यांच्या नियोजनाचासूक्ष्म अभ्यास करणाऱ्या अभ्यासकांनी त्यांना ‘व्यवस्थापन गुरू’ असे संबोधले आहे. त्यांच्या अंगी असलेली गुणवत्ता आपल्याला चकित करते. मनुष्याची उत्तम परीक्षा असणारे शिवराय, मनुष्याचे सद्गुण, दुरुगुण, दुर्बलता, बलस्थाने, निष्ठा, कौशल्य, गुणवत्ता याची निश्चित करून घेऊन त्या व्यक्तीचा स्वराज्यासाठी काय उपयोग करून घेता येईल? याचा अचूक निष्कर्ष काढून त्याची निष्ठा तपासून त्या व्यक्तीत समर्पणभाव निर्माण करणे. त्यादृष्टीने त्याला प्रवृत्त करण्यासाठी या शिवप्रभूंकडे असणारे अचूक शब्दभांडार. जबाबदारी पेलण्याची व्यक्तीतील क्षमता, इच्छाशक्ती ओळखण्याची दिव्यदृष्टी, आपल्याला हवा असलेला माणूस शत्रूपक्षात असला, तरी त्याला आपले करण्याचे कसब, शारीरिक सामर्थ्यावर न्याय नीतीचा अंकुश नसेल, तर माणसातील राक्षसी प्रवृत्ती प्रबळ होतील. तो उन्नत होण्याऐवजी उन्मत्त होईल. सदाचार, सत्कर्म विसरेल. तसे झाले तर स्वराज्य व यवनसाम्राज्यात भेद तो कोणता? शिवछत्रपतींच्या स्वराज्यातून मानवतेचा विकास करावयाचा होता. बुद्धिमान, पराक्रमी, सामान्य व कसवी मनुष्यबळ स्वराज्यासाठी कसे उपयोगात आणावे? त्यावर अंकुश ठेवून त्यांच्या निष्ठा अबाधित ठेवण्याचे मार्ग शिवचरित्र दाखविते. मोजक्या सामुग्रीने बलाढ्य मुघल साम्राज्यशाहीशी संघर्षाचा विचार करणे म्हणजे त्या कालावधीत सर्वात अगोदर आपल्याच माणसांसमोर आपले हसे करून घेणे, हा अनुभव त्यांना सुरुवातीला स्वकीयांकडूनच येऊ लागला. प्रचंड इच्छाशक्ती व पराक्रम गाजविण्यासाठी अनेक पर्याय निर्माण करणे, दूरदृष्टिकोन, अत्यंत प्रतिकूल परिस्थिती सम्यक विचार करून निर्णय घेणे, शिवचरित्रातील हे विलोभनीय दर्शन आहे. अतिशय कार्यमग्न आणि जोखमीचे जीवन जगत असताना आपली संस्कृती भाषा परंपरा जोपासत ज्येष्ठ, ज्ञानी, तपस्वी यांच्याविषयी आदर, सर्वसामान्यांबद्दल जिहाळा, आपले इप्सित निश्चित करून ते गाठण्यासाठी अत्यंत काटेकोर नियोजन, त्यासाठी अचूक मार्ग निवडून, योग्य साधनांचा वापर करून कार्यशिद्धी गाठण्यासाठी योग्य माणसाची निवड, पशुप्रेम, साधुसंताबद्दल वंदनीय भाव, पण ढोंगबाजीला धारा नाही. किळे बांधणीतील विशेष कौशल्य, जरूर तिथे आक्रमकता, पण पराभवाची शक्यता दिसत असेल तर तात्कालिक माधार व परत संधी मिळताच पुन्हा चढाई, संवाद कौशल्य, स्वरातील हुकूमत. शत्रू आणि मित्र यामधील विवेक, शत्रूप्रदेशातील अचूक भौगोलिक आकलन. घोडदळ, पायदळ व नौसेना यांचे ज्ञान, राजकीय असाधारण खेळी खेळताना शत्रूला त्याचा धागपताही लागू नये, असा बेमालूम धूर्तपणा. स्वराज्यातील शत्रूवर व शत्रूराज्यावर नियंत्रण ठेवून शांतचित्ताने केलेला प्रचंड खराटोप, अपयश पचवताना दाखविलेला संयम, अचूक निर्णय घेण्याचे प्रसंगावधान, शत्रूच्या दरबारात चढ्या आवाजात प्रकट केलेला मराठी स्वाभिमान, निर्भयता, तेजस्विता, शत्रूची पुरती दिशाभूल करण्यासाठी पवित्र उद्देशाने प्रसंगपरत्वे केलेले असत्याचरण. सत्य आणि असत्याचा मर्यादा व सामर्थ्याचे उत्तम आकलन. संकटातही अविचलता. रक्तात हरामी असणारे स्वकीय असले, तरी त्यांना संपविणे त्यांना आवश्यक वाटले. स्वराज्यलढा देताना सशस्त्र क्रांतिकारकांनी ‘शिवचरित्र’ हा गुरुग्रंथ मनाला. त्यामुळेच सशस्त्र लढा देणारे क्रांतिकारक संख्येने कमी असले, तरी बलाढ्य ब्रिटिश साम्राज्यशाहीला पुरते हैराण करण्यात ते यशस्वी ठरले. ‘आपल्या मातृभूमीचे शोषण करणाऱ्या नराधमांसाठी शांतीची भाषा कामाची नसते. हे विषारी साप दिसताक्षणी ठेचायचे असतात,’ हा गुरुमंत्र क्रांतिकारकांना शिवचरित्रातून मिळाला. शत्रूच्या सुमधुर मधाळ भाषेवर कधीच विश्वास ठेवायचा नसतो. पहिल्या महायुद्धात ब्रिटिशांना साथ देऊनही त्या बदल्यात आम्हाला जिवियनवाला बाग हत्याकांड आणि देशवासीयांच्या पदरी अमानुष अत्याचारच मिळत असतील, तर आम्ही आमची नीती बदलली पाहिजे, आजही शिवाजी महाराजाचा काळ चांगला म्हणतात. कोणतीही मोफत योजना नसताना शिवाजी महाराजांचा काळाचा गौरव आजही होतो तसाच प्रमारे आपले राज्य चालले पाहिजे. हीच शिवजयंती निमित्त अपेक्षा!

छत्रपती शिवाजी महाराज : भारतीय राष्ट्रवादाचे आद्य प्रतीक

भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासात छत्रपती शिवाजी महाराज यांचे स्थान केवळ एका पराक्रमी योद्ध्यापुरते मर्यादित ठेवणे ही एक मोठी बौद्धिक मर्यादा ठरेल. आधुनिक इतिहासलेखन, समाजशास्त्र आणि राज्यशास्त्र यांच्या दृष्टीने पाहिले असता शिवाजी महाराज हे एक राज्यसंस्थापक, लोककल्याणकारी प्रशासक, धर्मनिरपेक्ष दृष्टी असलेले नेतृत्व आणि भारतीय राष्ट्रवादांचे आद्य प्रतीक म्हणून समोर येतात. म्हणूनच १९ फेब्रुवारी रोजी साजरी होणारी शिवजयंती ही केवळ स्मृतिदिन नसून भारतीय राज्यसंस्थेच्या ऐतिहासिक मुळांचा पुनर्विचार करण्याची संधी आहे.

सतराव्या शतकातील भारताची राजकीय परिस्थिती अत्यंत अस्थिर होती. मुघल साम्राज्याचे केंद्रीकरण, दख्खनमधील आदिलशाहीकुतुबशाही यांचे संघर्ष, सरंजामी शोषण आणि धार्मिक-सामाजिक असुरक्षितता यांमुळे सामान्य जनता भयग्रस्त होती. अशा पार्श्वभूमीवर शिवाजी महाराजांचा उदय हा केवळ सत्तांतर नव्हता, तर राज्याच्या स्वरूपातच मूलभूत परिवर्तन घडवणारा होता. त्याच्या स्वराज्याची संकल्पना ही परकीय सत्तेविरोधातील प्रतिक्रिया नव्हे, तर स्वतःच्या लोकांसाठी स्वतःचे राज्य उभारण्याची सकारात्मक राजकीय दृष्टी होती.

इतिहासकार जदुनाथ सरकार, गोविंद सखाराम सरदेसाई, जेम्स लेन, स्टीवर्ट गॉर्डन यांसारख्या अभ्यासकांनी आपल्या लेखनात शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाचे विविध पैलू अधोरेखित केले आहेत. आधुनिक संशोधनानुसार, शिवाजी महाराजांचे स्वराज्य हे लोकसंमतीवर आधारित, नैतिक अधिष्ठान असलेले आणि प्रशासकीय शिस्तीवर उभे असलेले राज्य होते. “हे राज्य रयतेचे आहे” हा विचार केवळ घोषणात्मक नव्हता, तर महसूल व्यवस्था, न्यायव्यवस्था आणि संरक्षण धोरणांतून प्रत्यक्षात उतरवला गेला होता.

शिवाजी महाराजांच्या घडणीत जिजाऊ मातेचे योगदान अत्यंत महत्त्वाचे मानले जाते. जिजाऊंच्या धार्मिक-नैतिक संस्कारांतून महाराजांमध्ये धर्मभावना निर्माण झाली, पण ती संकुचित नव्हती. रामायण-महाभारत, संत परंपरा आणि लोककथा यांमधून त्यांनी कर्तव्य, न्याय आणि लोकहित यांचे मूल्य आत्मसात केले. शहाजी राजांच्या अनुभवानून त्यांनी तत्कालीन राजकारणाची गुंतागुंत समजून घेतली. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे नेतृत्व भावनिक नसून विवेकाधिष्ठित होते.

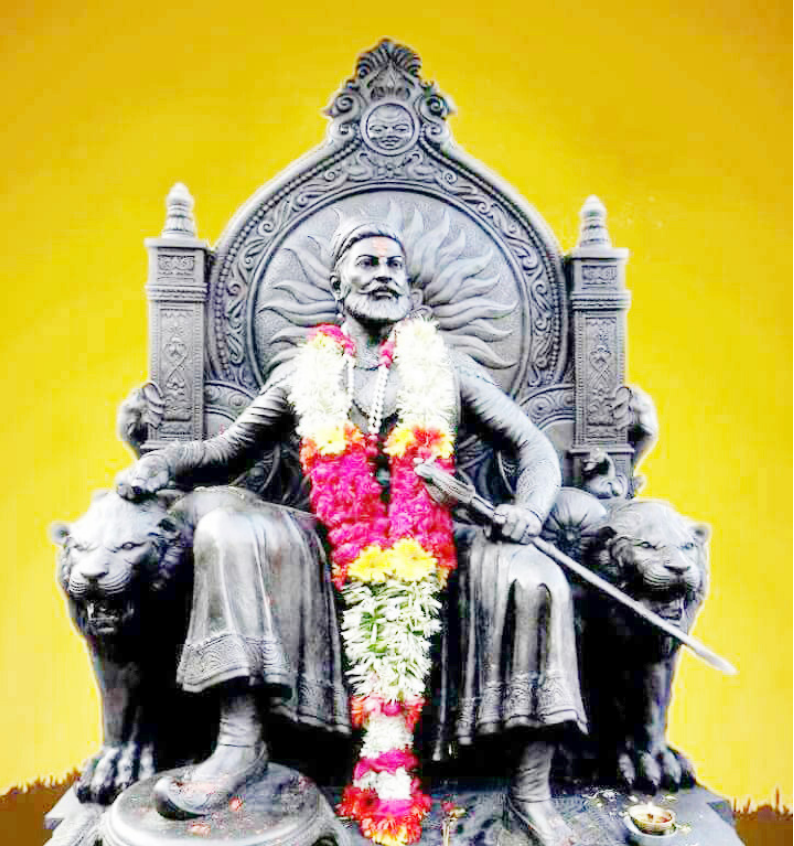
स्वराज्याची उभारणी करताना शिवाजी महाराजांनी स्थानिक शक्तींना संघटित केले. मावळ प्रदेशातील शेतकरी, स्थानिक संस्कारांतून महाराजांमध्ये धर्मभावना निर्माण झाली, पण ती संकुचित नव्हती. रामायण-महाभारत, संत परंपरा आणि लोककथा यांमधून त्यांनी कर्तव्य, न्याय आणि लोकहित यांचे मूल्य आत्मसात केले. शहाजी राजांच्या अनुभवानून त्यांनी तत्कालीन राजकारणाची गुंतागुंत समजून घेतली. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे नेतृत्व भावनिक नसून विवेकाधिष्ठित होते.

स्वराज्याची उभारणी करताना शिवाजी महाराजांनी स्थानिक शक्तींना संघटित केले. मावळ प्रदेशातील शेतकरी, स्थानिक संस्कारांतून महाराजांमध्ये धर्मभावना निर्माण झालेली बुद्धिमान रणनिती होती. भूगोलाचा अचूक वापर, वेग, गोपनीयता आणि स्थानिक पाठिंब्या यांच्या जोरावर त्यांनी बलाढ्य सैन्यांना पराभूत केले. मात्र महत्त्वाचे म्हणजे, युद्धातील नैतिकता त्यांनी कधीही सोडली नाही. स्त्रिया, मुले, वृद्ध आणि धर्मस्थळे यांना अभय देण्याची त्यांची भूमिका आधुनिक आंतरराष्ट्रीय मानवीय कायद्यांच्या तत्त्वांशी सुसंगत वाटते.

शिवाजी महाराजांचे प्रशासन हा त्यांच्या अभ्यासाचा अत्यंत महत्त्वाचा विषय आहे. अष्टप्रधान मंडळाच्या माध्यमातून त्यांनी कारभाराचे विकेंद्रीकरण केले. पंतप्रधान, अमात्य, सुमंत, सचिव, सेनापती, न्यायाधीश, पंडितराव यांसारखी पदे निर्माण करून त्यांनी कार्यविभागणी व उत्तरदायित्व निश्चित केले. महसूल व्यवस्था शेतकरीकेंद्रित होती. जमिनीचे मोजमाप, पीकपद्धतीनुसार कर आकारणी आणि आपत्तीच्या काळात सवलती देणे ही धोरणे लोककल्याणकारी राज्याची लक्षणे मानली जातात.

धर्मनिरपेक्षतेच्या संदर्भात शिवाजी महाराजांचे स्थान विशेष आहे. त्यांच्या काळात धर्माधारित संघर्ष सामान्य होते, तरीही त्यांनी धार्मिक सहिष्णुतेची भूमिका घेतली. मशिदींचे संरक्षण, कुुरणाचा सन्मान आणि मुस्लिम अधिकाऱ्यांना महत्त्वाची पदे देणे यावरून त्यांची भूमिका स्पष्ट होते. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे स्वराज्य हे धर्माधिष्ठित नसून नैतिक अधिष्ठान असलेले राज्य होते, असे आधुनिक इतिहासलेखन मानते.

स्त्रीसन्मानाच्या दृष्टीने शिवाजी महाराजांचा दृष्टिकोन त्यांच्या काळाच्या खूप पुढचा होता. इतिहासकारांच्या नोंदींनुसार, स्त्रीवर अत्याचार करणाऱ्यांना कठोर शिक्षा देण्यात येत असे. युद्धात जिंकलेल्या स्त्रियांना सन्मानाने परत पाठवले जाई. ही भूमिका तत्कालीन सामंती मानसिकतेच्या पूर्ण विरोधात होती. त्यामुळे शिवाजी महाराजांना स्त्रीसन्मानाचे त्यामुळे शिवाजी महाराजांना स्त्रीसन्मानाचे

आद्य पुरस्कर्ते मानले जाते.

राज्याभिषेक हा शिवाजी महाराजांच्या जीवनातील एक निर्णायक टप्पा होता. तो केवळ धार्मिक विधी नव्हता, तर सावंभौम भारतीय राज्याची औपचारिक घोषणा होती. परकीय सत्तांच्या छायेतून बाहेर पडून स्वराज्याला वैधता देणारा हा क्षण होता. राज्याभिषेकानंतर स्वराज्याची प्रशासकीय रचना अधिक सुसंगत आणि संस्थात्मक झाली.

शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाचे आकलन केवळ युद्ध आणि प्रशासनापुरते मर्यादित ठेवणे अपुरे ठरेल. त्याच्या राज्यकारभाराचा एक अत्यंत महत्त्वाचा पैलू म्हणजे कूटनीती. सतराव्या शतकातील भारतीय राजकारण हे सतत बदलणाऱ्या सत्ता-समीकरणांनी व्यापलेले होते. मुघल, आदिलशाही, कुतुबशाही, स्थानिक सरदार आणि परकीय व्यापारी शक्ती यांच्यातील संबंध गुंतागुंतीचे होते. अशा परिस्थितीत शिवाजी महाराजांनी संघर्ष, तह, संधी आणि प्रतिकार यांचा समतोल साधत स्वराज्याचे हित जपले. आधुनिक आंतरराष्ट्रीय संबंध सिद्धांतात ज्याला ‘रियलपोलिटिक्’ म्हटले जाते, त्याचे आद्य स्वरूप त्यांच्या धोरणांत आढळते.

महाराजांनी शत्रूशीही गरज पडल्यास तह केले, परंतु स्वराज्याच्या स्वायत्ततेवर कधीही तडजोड केली नाही. आग्रा भेटीसारख्या प्रसंगात त्यांची राजकीय सूक्ष्मदृष्टी आणि मानसिक धैर्य स्पष्टपणे दिसून येते. इतिहासकारांच्या मते, आग्रातील कैदेतून सुटका ही केवळ धाडसी पलायन नव्हते, तर मुघल सत्तेच्या नैतिक व राजकीय मर्यादांचे भान देणारा प्रसंग होता. या घटनेनंतर शिवाजी महाराजांची प्रतिमा केवळ प्रादेशिक राजांपेक्षा व्यापक बनली.

मराठा साम्राज्याचा विस्तार हा शिवाजी महाराजांच्या वैचारिक वारशाचा परिणाम होता. त्यांनी निर्माण केलेली प्रशासनिक चौकट, लष्करी शिस्त आणि लोकाभिमुख धोरणे यांमुळे पुढील पिढ्यांना साम्राज्य विस्ताराची दिशा मिळाली. छत्रपती संभाजी महाराज, राजाराम महाराज आणि पुढे पेशवाई काळातील नेतृत्वाने शिवाजी महाराजांच्या संकल्पनांना पुढे नेले. तथापि, इतिहासकार हेही अधोरेखित करतात की शिवाजी महाराजांचे वैयक्तिक नेतृत्व आणि पुनरावृत्ती पुढील काळात तशींच्या तशी झाली नाही.

ब्रिटिश कालखंडात शिवाजी महाराजांची प्रतिमा नव्याने घडवली गेली. औपनिवेशिक इतिहासलेखनात सुरुवातीला त्यांना “बंडखोर सरदार” म्हणून दाखवण्याचा प्रयत्न झाला. मात्र भारतीय राष्ट्रवादी इतिहासकारांनी या दृष्टिकोनाला आव्हान दिले. लोकमान्य टिळकांनी शिवाजी जयंती आणि गणेशोत्सव सार्वजनिक करून शिवाजी महाराजांना राष्ट्रीय प्रेरणास्थान बनवले. विनायक दामोदर सावरकर, महात्मा फुले, राजाराम मोहन रॉय यांसारख्या विचारवंतांनी शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्यसंकल्पनेला आधुनिक स्वातंत्र्य चळवळीशी जोडले.

आधुनिक भारतीय राष्ट्रवादाच्या अभ्यासात शिवाजी महाराजांचे स्थान अत्यंत महत्त्वाचे आहे. त्यांच्या स्वराज्याची सं क ल् प न ा ही केवळ

डॉ. राजेंद्र बगाटे
(लेखक, समाजशास्त्राचे अभ्यासक आहेत)

राज्य शासनाने ओबीसी सुवर्ण कारागीरावरील अन्याय दूर करावा

महाराष्ट्र हे सतांचे आणि अठरा पगड जाती जमातीच्या कौशल्याचे माहेरघर आहे. राज्याच्या या सांस्कृतिक व औद्योगिक जडणघडणीत बारा बलुतेदार आणि अठरा अलुतेदार यांचा वाटा अमूल्य आहे. सोनार हा या बलुतेदार पद्धतीचा एक अविभाज्य आणि अत्यंत कुशल घटक ! मात्र सध्याच्या या आधुनिक काळात या पारंपारिक सोनार सुवर्णकारांच्या अस्तित्वाचा प्रश्न गंभीर झाला आहे. अशातच महाराष्ट्र शासनाच्या इतर मागास बहुजन कल्याण विभागामार्फत दिल्या जाणाऱ्या “विश्वकर्मा पुरस्काराच्या “नियमावलीतील तांत्रिक त्रुटीमुळे या समाजातील निष्णात कारागीरांना सन्मानापासून वंचित राहावे लागत आहे. हा केवळ एका समाजाचा प्रश्न नसून राज्याच्या पारंपारिक हस्तकला जन करण्याच्या धोरणासमोरील एक मोठा पेच आहे. पंतप्रधान मा. नरेन्द्र जी मोदी यांनी १८ सप्टेंबर २०२३ रोजी पी. एम. विश्वकर्मा योजनेची घोषणा केली. या योजनेचा मूळ गाभाच हा आहे की जे कारागीर हाताने किंवा साध्या अवाजारांनी काम करतात त्यांचा विश्वकर्मा म्हणून गौरव व विकास व्हावा. यात सोनार (गोल्ड स्मिथ)या व्यवसायाला केंद्राने अग्रक्रमाने स्थान दिले आहे. केंद्राने ज्या कारागीरांना विश्वकर्मा म्हणून राष्ट्रीय स्तरावर मान्यता दिली त्यांनाच महाराष्ट्र शासनाच्या इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग आपल्या पुरस्कारासाठी अपात्र ठरवत आहे . ही मोठी धोरणात्मक विसमताी आहे. सोनार, सुवर्णकार केवळ ओबीसी प्रवर्गात मोडतात म्हणून या कारागीरांना विश्वकर्मा पुरस्कारातून वगळणे हे कौशल्या पेक्षा प्रवर्गाला अधिक महत्त्व देणारे ठरत आहे . आज सुवर्णकारांचे अस्तित्व धोक्यात आहे. आजच्या कॉम्प्युटर एंडेड डिझाईन (सिएडी)आणि यंत्रा द्वारे बनविलेल्या दागिन्याच्या काळात हाताने नक्षीकाम करणारे कारागीर आर्थिक दृष्ट्या पिचले गेले आहेत. मोडी लिपितील कोरीव काम, अस्सल मराठ मोळे ठसा काम आणि दुर्मिळ तार काम या कला केवळ सुवर्णकारांच्या बोटामध्ये जिवंत आहेत. या कारागीरांना सरकारी सन्मान आणि प्रोत्साहन मिळाले नाही तर ही पारंपारिक कला पुढील पिढी पर्यंत पोहोचणार नाही. शासनाचा विश्वकर्मा पुरस्कार हा अशाच अस्मगत, नष्ट होत चाललेल्या कलांचे पुनःरूज्जीवन करण्यासाठी असावा, न केवळ कागदोपत्री प्रवर्गाची पूर्तता करण्यासाठी. बदलत्या काळाची गरज ओळखून व्यावसायिक निकष शासनाने विचारात घेणे आवश्यक आहे की, विश्वकर्मा हे नावच मुळी कारागीरांचे आध्य दैवत आहे. पाचही पांचाल लोहार, सुतार, तांबड, शिलावट -शिल्पी, आणि सोनार हे एकाच परंपरेचे पाईक आहेत. आशा वेळी केवळ कांही पोट जातींना पुरस्कार देणे आणि सुवर्ण कारागीरांना डावलणे हे सामाजिक न्यायाच्या तत्त्वाला छेद देणारे आहे. इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाने आपल्या पुढील वर्षांच्या शासन निर्णवात सुधारणा करून लाभार्थी गटाची व्याख्या प्रवर्गा ऐवजी व्यवसायाधारित करणे काळाची गरज आहे. या संदर्भात सोनार समाज संस्था सोलापूर च्या वतीने सविस्तर निवेदन तयार करून राज्याचे मुख्यमंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण विकास मंत्री, सोलापूर जिल्हा पालक मंत्री आणि विधान परिषद आमदार सौ. चित्राताई वाघ मॅडम आणि प्रधान सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग व सहाय्यक संचालक, जिल्हा कार्यालय यांना सादर करून मागणी केली आहे. प्रशासकीय स्तरावर अपेक्षित पाऊल उचलून मा .जिल्हा माहिती अधिकारी आणि मा.जिल्हा प्रशासन यांनी या विषयाचे गांभीर्य ओळखून वृत्त पत्रातील या लोक भावनेची दखल घेऊन ती मंतागयीने स्तरावर पोहोचविणे आवश्यक आहे. राज्याच्या प्रधान सचिव साहेबांनी केंद्राच्या पी. एम. विश्वकर्मा योजना विचारात घेऊन राज्याच्या पुरस्कार नियमावलीत ओबीसी प्रवर्गातील सोनार सुवर्ण कारागीरांचा समावेश करावा. यामुळे ग्रामीण व शहरी भागातील हीरो अल्पशिक्षित पण कलासक्त कारागीरांना एक नवी उमेद मिळेल . शेवटी पुरस्कार हा केवळ एका व्यक्तीचा सन्मान नसतो, तो त्या कलेचा आणि पारंपारिक परंपरेचा गौरव असतो. सुवर्ण कारागीरांच्या हातातील ही जादू जिवंत ठेवणे हे शासनाचे आणि समाजाचे नैतिक कर्तव्य आहे.

वसंत पोतदार, अध्यक्ष
सोनार समाज संस्था, सोलापूर
मोबा. ९४२३० ६५९१५

हाडांसाठी गुणकारी आहे काकडीचे पाणी, जाणून घ्या आश्चर्यकारक फायदे

हाडांच्या आरोग्यासाठी निरोगी आहार घेणे आवश्यक आहे. तुमच्या आहारात निरोगी पदार्थांचा समावेश करून हाडांचे आरोग्य मजबूत करता येते. विशेषतः जर तुमची हाडे कमकुवत असतील किंवा हाडांशी संबंधित आजार असेल, तर तुमच्या हाडांच्या आरोग्याची काळजी घेणे अधिक महत्त्वाचे बनते.

हाडे मजबूत करण्यासाठी तुम्ही अनेक गोष्टी खाऊ शकता. परंतु आजकां माहिती नसेल की, काकडीचे पाणी हाडांच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर मानले जाते. काकडीच्या पाण्यात मॅग्नेशियम, कॅल्शियम आणि फॉस्फरस सारखे पोषक घटक असतात, जे हाडांना निरोगी ठेवण्यास हातभार लावतात. काकडीचे पाणी पिल्याने हाडांची ताकद वाढते आणि ऑस्टियोपेरोसिससारख्या आजारांना प्रतिबंधित करते. पाहूया हाडांसाठी काकडीचे पाणी पिण्याचे फायदे.

हाडांची लवचिकता वाढते
 काकडीचे पाणी पिल्याने हाडांची लवचिकता टिकून राहते आणि सांध्याची हालचाल सुधारते. काकडीचे पाणी शरीराला हायड्रेट करते आणि हाडांच्या पेशींमध्ये ओलावा टिकवून ठेवते. **सांधेदुखीपासून आराम–** तज्ञांच्या मते, काकडीतील व्हिटॅमिन के हाडांच्या बळकटीसाठी आवश्यक आहे. नियमित सेवनाने हाडांचे आरोग्य सुधारते. काकडीच्या पाण्यात अ‍ॅटी इन्फ्लेमेट्री गुणधर्म असतात जे सांध्याची सूज आणि वेदना कमी करतात. व्यायामानंतर काकडीचे पाणी पिणे स्नायूंच्या निर्मितीसाठी आणि जळजळ कमी करण्यासाठी फायदेशीर आहे.

हाडे मजबूत बनतात– काकडीतील व्हिटॅमिन २ हाडांच्या बळकटीसाठी आवश्यक आहे. हे सेवन केल्याने हाडे मजबूत होतात.काकडीचे पाणी हाडांसाठी फायदेशीर आहे. कमकुवत हाडांमुळे वारंवार फ्रॅक्चर होणाऱ्या लोकांनी काकडीचे पाणी सेवन करावे. काकडीचे पाणी पिल्याने हाडांचा कमकुवतपणा कमी होण्यास मदत होते. काकडीच्या पाण्यात असलेले कॅल्शियम आणि मॅग्नेशियम हाडांसाठी फायदेशीर आहे.

हाडांची वाढ आणि ताकद
 काकडीचे पाणी पिल्याने हाडांच्या विकासास मदत होते. काकडीचे पाणी पिणे मुलांसाठी आणि किशोरवयीन मुलांसाठी फायदेशीर आहे. त्यात असलेले पोषक तत्व हाडांची वाढ आणि ताकद वाढविण्यास मदत करतात. यामुळे मुलांमध्ये कॅल्शियमच्या कमतरतेमुळे होणाऱ्या समस्या टाळता येतात.

छत्रपती शिवाजी महाराज : भारतीय राष्ट्रवादाचे आद्य प्रतीक

भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासात छत्रपती शिवाजी महाराज यांचे स्थान केवळ एका पराक्रमी योद्ध्यापुरते मर्यादित ठेवणे ही एक मोठी बौद्धिक मर्यादा ठरेल. आधुनिक इतिहासलेखन, समाजशास्त्र आणि राज्यशास्त्र यांच्या दृष्टीने पाहिले असता शिवाजी महाराज हे एक राज्यसंस्थापक, लोककल्याणकारी प्रशासक, धर्मनिरपेक्ष दृष्टी असलेले नेतृत्व आणि भारतीय राष्ट्रवादाचे आद्य प्रतीक म्हणून समोर येतात. म्हणूनच १९ फेब्रुवारी रोजी साजरी होणारी शिवजयंती ही केवळ स्मृतिदिन नसून भारतीय राज्यसंस्थेच्या ऐतिहासिक मुळांचा पुनर्विचार करण्याची संधी आहे. सतराव्या शतकातील भारताची राजकीय परिस्थिती अत्यंत अस्थिर होती. मुघल साम्राज्याचे केंद्रीकरण, दख्खनमधील आदिलशाही-कुतुबशाही यांचे संघर्ष, सरंजामी शोषण आणि धार्मिक-सामाजिक असुरक्षितता यांमुळे सामान्य जनता भयग्रस्त होती. अशा पाश्‍भूमीवर शिवाजी महाराजांचा उदय हा केवळ सत्तांतर नव्हता, तर राज्याच्या स्वरूपातच मूलभूत परिवर्तन घडवणारा होता. त्यांच्या स्वराज्याची संकल्पना ही परकीय सत्तेविरोधातील प्रतिक्रिया नव्हे, तर स्वतःच्या लोकांसाठी स्वतःचे राज्य उभारण्याची सकारात्मक राजकीय दृष्टी होती.

इतिहासकार जुदुनाथ सरकार, गोविंद सखाराम सरद-साई, जेम्स लेन, स्टीवर्ट गॉर्डन यांसारख्या अभ्यासकांनी आपल्या लेखनात शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाचे विविध पैलू अधोरेखित केले आहेत. आधुनिक संशोधनानुसार, शिवाजी महाराजांचे स्वराज्य हे लोकसंमतीवर आधारित, नैतिक अधिष्ठान असलेले आणि प्रशासकीय शिस्तीवर उभे असलेले राज्य होते. हे राज्य रयतेचे आहे हा विचार केवळ घोषणात्मक नव्हता, तर महसूल व्यवस्था, न्यायव्यवस्था आणि संरक्षण धोरणांतून प्रत्यक्षात उतरवला गेला होता.

शिवाजी महाराजांच्या घडणीत जिजाऊ मातेचे योगदान अत्यंत महत्त्वाचे मानले जाते. जिजाऊंच्या धार्मिक-नैतिक संस्कारांतून महाराजांमध्ये धर्मभावना निर्माण झाली, पण ती संकुचित नव्हती. रामायण-महाभारत, संत परंपरा आणि लोककथा यांमधून त्यांनी कर्तव्य, न्याय आणि लोकहित यांचे मूल्य आत्मसात केले. शहाजी राजांच्या अनुभवातून त्यांनी तत्कालीन राजकारणाची गुंतागुंत समजून घेतली. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे नेतृत्व भावनिक नसून विवेकाधिष्ठित होते.स्वराज्याची उभारणी करताना शिवाजी महाराजांनी स्थानिक शक्तींना संघटित केले. मावळ प्रदेशातील शेतकरी, स्थानिक सरदार, कारागरी आणि सामान्य सैनिक हे स्वराज्याचे आधारस्तंभ होते. ही प्रक्रिया आधुनिक राज्यशास्त्रात सांगितल्या जाणाऱ्या सहभागी शासन संकल्पनेशी सुसंगत आहे. त्यामुळेच स्वराज्याला व्यापक सामाजिक पाठिंबा मिळाला. लोकांनी ते आपले राज्य मानले, हीच त्याच्या यशाची गुरुकिट्टी ठरली.

लष्करी दृष्टिकोनातून पाहिले असता, शिवाजी महाराजांनी स्वीकारलेली गनिमी काव्याची रणनीती ही केवळ युद्धतंत्र नव्हती, तर ती संसाधन-मर्यादेतून निर्माण झालेली बुद्धिमान रणनिती होती. भूगोलाचा अचूक वापर, वेग, गोपनीयता आणि स्थानिक पाठिंबा यांच्या जोरावर त्यांनी बलाढ्य सैन्यांना पराभूत केले. मात्र महत्त्वाचे म्हणजे, युद्धातील नैतिकता त्यांनी कधीही सोडली नाही. स्त्रिया, मुले, वृद्ध आणि धर्मस्थळे यांना अभय देण्याची त्यांची भूमिका आधुनिक आंतरराष्ट्रीय मानवीय कायद्यांच्या तत्त्वांशी सुसंगत वाटते.

शिवाजी महाराजांचे प्रशासन हा त्यांच्या अभ्यासाचा अत्यंत महत्त्वाचा विषय आहे. अष्टप्रधान मंडळाच्या माध्यमातून त्यांनी कारभाराचे विकेंद्रीकरण केले. पंतप्रधान, अमात्य, सुमंत, सचिव, सेनापती, न्यायाधीश, पंडितराव यांसारखी पदे निर्माण करून त्यांनी कार्यविभागणी व उत्तरदायित्व निश्चित केले. महसूल व्यवस्था शेतकरीकेंद्रित

होती. जमिनीचे मोजमाप, पीकपद्धतीनुसार कर आकारणी आणि आपत्तीच्या काळात सवलती देणे ही धोरणे लोककल्याणकारी राज्याची लक्षणे मानली जातात.

धर्मनिरपेक्षतेच्या संदर्भात शिवाजी महाराजांचे स्थान विशेष आहे. त्यांच्या काळात धर्माधारित संघर्ष सामान्य होते, तरीही त्यांनी धार्मिक सहिष्णुतेची भूमिका घेतली. मशिदींचे संरक्षण, कुराणाचा सन्मान आणि मुस्लिम अधिकाऱ्यांना महत्त्वाची पदे देणे यावरून त्यांची भूमिका स्पष्ट होते. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे स्वराज्य हे धर्माधिष्ठित नसून नैतिक अधिष्ठान असलेले राज्य होते, असे आधुनिक इतिहासलेखन मानते.

ख्रीसन्मानाच्या दृष्टीने शिवाजी महाराजांचा दृष्टिकोन त्यांच्या काळाच्या खूप पुढचा होता. इतिहासकारांच्या नोंदींनुसार, खीवर अत्याचार करणाऱ्यांना कठोर शिक्षा देण्यात येत असे. युद्धात जिंकलेल्या स्त्रियांना सन्मानाने परत पाठवले जाई. ही भूमिका तत्कालीन सामंती मानसिकतेच्या पूर्ण विरोधात होती. त्यामुळे शिवाजी महाराजांना ख्रीसन्मानाचे आद्य पुरस्कर्ते मानले जाते.

राज्याभिषेक हा शिवाजी महाराजांच्या जीवना-तील एक निर्णायक टप्पा होता. तो केवळ धार्मिक विधी नव्हता, तर सार्वभौम भारतीय राज्याची औपचारिक घोषणा होती. परकीय सत्तांच्या छायेतून बाहेर पडून स्वराज्याला वैधता देणारा हा क्षण होता. राज्याभिषेकानंतर स्वराज्याची प्रशासकीय रचना अधिक सुसंगत आणि संस्थात्मक झाली.

शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाचे आकलन केवळ युद्ध आणि प्रशासनपुरते मर्यादित ठेवणे अपुरे ठरेल. त्यांच्या राज्यकारभाराचा एक अत्यंत महत्त्वाचा पैलू म्हणजे कूटनीती. सतराव्या शतकातील भारतीय राजकारण हे सतत बदलणाऱ्या सत्ता-समीकरणांनी व्यापलेले होते. मुघल, आदिलशाही, कुतुबशाही, स्थानिक सरदार आणि परकीय व्यापारी शक्ती यांच्यातील संबंध गुंतागुंतीचे होते. अशा परिस्थितीत शिवाजी महाराजांनी संघर्ष, तह, संधी आणि प्रतिकार यांचा समतोल साधत स्वराज्याचे हित जपले. आधुनिक आंतरराष्ट्रीय संबंध सिद्धांतात ज्याला ‘रियलपोलिटिक’ म्हटले जाते, त्याचे आद्य स्वरूप त्यांच्या धोरणांत आढळते.

महाराजांनी शत्रूशीही गरज पडल्यास तह केले, परंतु स्वराज्याच्या स्वायत्ततेवर कधीही तडजोड केली नाही. आग्रा भेटीसारख्या प्रसंगात त्यांची राजकीय सूक्ष्मदृष्टी आणि मानसिक धैर्य स्पष्टपणे दिसून येते. इतिहासकारांच्या मते, आग्र्यातील कैदेतून सुटका ही केवळ धाडसी पलायन नव्हते, तर मुघल सत्तेच्या नैतिक व राजकीय मर्यादांचे

भान देणारा प्रसंग होता. या घटनेनंतर शिवाजी महाराजांची प्रतिमा केवळ प्रादेशिक राजापेक्षा व्यापक बनली.

मराठा साम्राज्याचा विस्तार हा शिवाजी महाराजांच्या वैचारिक वारशाचा परिणाम होता. त्यांनी निर्माण केलेली प्रशासनिक चौकट, लष्करी शिस्त आणि लोकाभिमुख धोरणे यांमुळे पुढील पिढ्यांना साम्राज्य विस्ताराची दिशा मिळाली. छत्रपती संभाजी महाराज, राजाराम महाराज आणि पुढे पेशवाई काळातील नेतृत्वाने शिवाजी महाराजांच्या संकल्पनांना पुढे नेले. तथापि, इतिहासकार हेही अधोरेखित करतात की शिवाजी महाराजांचे वैयक्तिक नेतृत्व आणि नैतिक अधिष्ठान हे अद्वितीय होते, ज्याची पुनरावृत्ती पुढील काळात तशीच तशी झाली नाही.

ब्रिटिश कालखंडात शिवाजी महाराजांची प्रतिमा नव्याने घडवली गेली. औपनिवेशिक इतिहासलेखनात सुरुवातीला त्यांना बंडखोर सरदार म्हणून दाखवण्याचा प्रयत्न झाला. मात्र भारतीय राष्ट्रवादी इतिहासकारांनी या दृष्टिकोनाला आव्हान दिले. लोकमान्य टिळकांनी शिवाजी जयंती आणि गणेशोत्सव सार्वजनिक करून शिवाजी महाराजांना राष्ट्रीय प्रेरणास्थान बनवले. विनायक दामोदर सावरकर, महात्मा फुले, राजाराम मोहन रॉय यांसारख्या विचारवंतांनी शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्यसंकल्पनेला आधुनिक स्वातंत्र्य चळवळीशी जोडले.

आधुनिक भारतीय राष्ट्रवादाच्या अभ्यासात शिव-ाजी महाराजांचे स्थान अत्यंत महत्त्वाचे आहे. त्यांच्या स्वराज्याची संकल्पना ही केवळ राजकीय स्वातंत्र्यापुरती मर्यादित नव्हती, तर ती सांस्कृतिक, सामाजिक आणि नैतिक स्वातंत्र्याशी जोडलेली होती. ब्रिटिश सत्तेविरोधातील लढ्यात स्वराज्य हा शब्द पुन्हा केंद्रस्थानी आला, याचे मूळ शिवाजी महाराजांच्या विचारांत आढळते. त्यामुळेच त्यांना भारतीय राष्ट्रवादाचे आद्य प्रतीक मानले जाते.

शिवाजी महाराजांचा धर्मविषयक दृष्टिकोन आधुनिक भारतासाठी विशेष संदर्भात्मक ठरतो. आजच्या बहुधर्मीय, बहुसांस्कृतिक समाजात धार्मिक सहिष्णुता आणि परस्पर आदर ही मूल्ये अत्यंत आवश्यक आहेत. शिवाजी महाराजांनी आपल्या राज्यकारभारातून ही मूल्ये प्रत्यक्षात उतरवली. त्यांच्या काळातील राजकीय वास्तव पाहता ही भूमिका अधिकच महत्त्वाची ठरते. म्हणूनच आधुनिक राज्यशास्त्रात त्यांना ‘सर्वसमावेशक शासक’ म्हणून पाहिले जाते.ख्रीसन्मानाच्या संदर्भात शिवाजी महाराजांचे विचार आजच्या लिंगसमतेच्या चर्चेतही मार्गदर्शक ठरतात. स्त्रीला केवळ संरक्षण नव्हे, तर सन्मान देण्याची त्यांची भूमिका सामाजिक परिवर्तनाची बीजे पेरणारी होती. आधुनिक

स्त्रीवादी अभ्यासकांच्या मते, शिवाजी महाराजांची भूमिका ही तत्कालीन पितृसत्ताक व्यवस्थेच्या चौकटीत राहूनही प्रगत होती.

प्रशासनशास्त्राच्या दृष्टीने शिवाजी महाराजांचे राज्य हे कल्याणकारी राज्याच्या प्राथमिक संकल्पनेशी सुसंगत वाटते. महसूल सवलती, आपत्ती व्यवस्थापन, न्याय्य करप्रणाली आणि लोकाभिमुख न्यायव्यवस्था ही वैशिष्ट्ये आधुनिक कल्याणकारी राज्याच्या मूलतत्त्वांशी जुळण-ारी आहेत. त्यामुळे शिवाजी महाराजांचे राज्य हे केवळ ऐतिहासिक नव्हे, तर सैद्धांतिक अभ्यासासाठीही महत्त्वाचे ठरते.आजच्या भारतात शिवाजी महाराजांचे स्मरण अनेकदा भावनिक किंवा राजकीय पातळीवर मर्यादित राहते. मात्र शैक्षणिक दृष्टीने पाहिले असता त्यांच्या विचारांचा सखोल अभ्यास करण्याची गरज आहे. अभ्यासक्रम, संशोधन आणि सार्वजनिक चर्चांमध्ये शिवाजी महाराजांना केवळ योद्धा म्हणून नव्हे, तर राज्यसंस्थापक, प्रशासक आणि सामाजिक सुधारक म्हणून मांडणे आवश्यक आहे. यामुळे इतिहासाचे अधिक समतोल आणि वैज्ञानिक आकलन विकसित होईल.जागतिक इतिहासाच्या संदर्भात पाहिले असता, शिवाजी महाराजांची तुलना युरोपमधील राष्ट्रनिर्मात्यांशी करता येते. त्यांनी उभारलेले स्वराज्य हे स्थानिक परिस्थितीतून उगम पावलेले असले तरी त्यातील मूल्ये सार्वकालिक आहेत. स्वातंत्र्य, न्याय, लोककल्याण आणि नैतिक नेतृत्व ही मूल्ये कोणत्याही काळात आणि कोणत्याही समाजात उपयुक्त ठरतात. समारोप करताना असे म्हणता येईल की छत्रपती शिवाजी महाराज हे केवळ मराठा इतिहासाचे नव्हे, तर संपूर्ण भारतीय इतिहासाचे केंद्रीय व्यक्तित्व आहेत. त्यांच्या स्वराज्याची संकल्पना ही आधुनिक भारतीय राज्यव्यवस्थेची वैचारिक पूर्वपीठिका ठरते. १९ फेब्रुवारी रोजी साजरी होणारी शिवजयंती ही केवळ गौरवाचा उत्सव नसून आत्मपरीक्षणाची संधी आहे. त्यांच्या विचारांकडे केवळ अभिमानाने नव्हे, तर अभ्यासपूर्ण दृष्टीने पाहिले तरच आपण त्यांच्या वारशाशी प्रामाणिक राहू शकतो. शिवाजी महाराजांचा वारसा म्हणजे तलवारीचा नव्हे, तर विचारांचा; सत्तेचा नव्हे, तर सेवेचा; विजयाचा नव्हे, तर मूल्यांचा वारसा आहे. आधुनिक भारताच्या लोकशाही, धर्मनिरपेक्षता आणि सामाजिक न्यायाच्या संकल्पनांत त्यांच्या स्वराज्याचा प्रतिध्वनी ऐकू येतो. म्हणूनच शिवाजी महाराज इतिहासात बंदिस्त न राहता आजही वर्तमानाशी संवाद साधतात आणि भविष्याला दिशा देतात. ✽र्दो. राजेंद्र बगाटे (लेखक, समाजशास्त्राचे अभ्यासक आहेत)

१

Doctor Tips

सल्ला डॉक्टरचा

मागील काही वर्षांमध्ये सेक्सुएलिटिबद्दल लोक जास्त खुलून बोलू लागले आहे. आता या मुद्द्यांवर प्रत्येक व्यक्ती आपले विचार आणि आवड निवड व्यक्त करू लागला आहे. अलैंगिक, हा एक असा शब्द आहे ज्याबद्दल आतापर्यंत तुम्ही फारच कमी किंवा कदाचित ऐकले ही नसेल. यात ते लोक येतात ज्यांना सेक्सची इच्छा नसते किंवा जे रिलेशनशिपबगैर संबंध बनवण्यास तयार होऊन जातात आणि ते लोक मुलगी असो की मुलगा दोघांशी संबंध बनवण्यास तयार होऊन जातात. (क्रमशः)

२

Joke

विनोद

तुमचे लग्न झाले म्हणून पगार वाढवू? हे बघा ऑफीसच्या बाहेर होणाऱ्या कोणत्याही दुरंदेसाठी आम्ही वबाबदार राहणार नाही!!!

साहिल : झूढहा मिनिटं झाली तरी फोनवर तु फक्त हो, हो म्हणताय ?फ अजय : झूअरे, बाबा, माझ्या बायकोचा फोन होता.

३

Message

सदेश

Santa ne challenge kiya.... “Ki woh kutubminar ko sr pe rakh k mumbai le jayega”... Sare new channel wale waha pahuch gye.... Tab bola “Bas koi utha k sar pe rakh de”...

४

Thought

सुविचार

आत्मविश्वास असावा पण अंहकार नसावा. –अज्ञान

संस्कृत सुभाषित

शरति न वर्षति गर्वति ।
वर्षति वर्षासु निःस्वतो मेघः।
नीचो वदति न कुस्ते ।

न वदति सुजनः करोत्वमि ।।
अर्थ : शरद ऋतूत मेघ नुसताच गर्जतो, वर्षा ऋतूत न गर्जणारा मेघ बसतो, दुष्ट नुसताच बडबडतो, काही करत नाही, सज्जन बोलत नाहीत तर करूनच दाखवतात.

आडवे शब्द

- पूर्वी गाणीबातम्या ऐकण्यासाठी याचा वापर करीत
- पराक्रमी
- रामदासांचे प्रसिद्ध काव्य
- खलाशी
- कर्णभूषण
- गोष्ट
- केविलवाणा
- पुसट, धूसर
- असत्य
- सुगारण पक्ष्याचे घरटे
- भांडण
- मर्यादा, अंत
- वाडवडिलांनी कमावलेले
- तल्लीन
- मैत्रीण
- पार्वती
- किल्ला
- उलट, प्रतिकूल
- धनको
- मालिका, हार
- हनुमान
- समशेर
- काकुनी
- अफवा
- हुलगे
- सहाय्य
- विविध प्रकारचे
- लहान
- पाण्याचा नळ
- वायू
- सभा
- कोरडे, वैराण
- लेखणी
- आवड
- पाषाण
- दारूचा एक प्रकार
- वि.वा. शिरवाडकरांचे हे नाटक विशेष लोकप्रिय आहे
- चितन

- लक्ष्मी
- विषयांध
- धूळ, केर
- श्रावणात अनेकजण याची पूजा करतात
- सत्यवानाची बायको
- गुलामी
- कमी दर्जाचे
- नेमस्त

उभे शब्द

- वाळू
- शिजवलेला भात
- भूमी
- हसण्याजोगे, पोरकट
- रुदन
- स्त्री
- धार्मिक काव्याचा एक प्रकार
- कथालेखक
- अ. पाकिट
- दिवाळी
- झाडापासून मिळणारे आरोग्यवर्धक शीतपेय
- गोफण, बेचकी
- कमावलेले (धन)
- घट्ट
- आंब्याची एक जात
- पंढरीची पायी यात्रा
- रामायणातील प्रसिद्ध अरण्य
- बेचव
- एक लोकप्रिय वाड्मायप्रकार
- तृण
- कामकुचार, सुस्त
- अंगठ्यापासून सर्वात दूरचे बोट
- गगन
- जाडसर दळलेला गहू
- पीछेहाट
- मार्गस्थ
- ही साखर गुलकंदात वापरतात
- नवरा
- कपटी
- पक्ष्यांचा समूह
- आवाज
- मऊ

- पूर्वज
- अपुरा
- कोल्हासाराखडा पशू
- नमस्कार
- यथेच्छ
- सार्वभौम राजा
- चांगले
- एकाग्र दृष्टी, दॆ. भ्रतार
- छळ, त्रास
- खरेपणा
- रानात पसरलेली आग
- मत्स्य
- कागदकापड कापण्याचे साधन
- केव्हा
- बेकरी मालासाठी आवश्यक पदार्थ
- रोटीचा एक प्रकार
- प्राण नेणारा देव
- तांबूल

आडवे उचवे

- रेडियो ४.बहादूर ७.मनाचे ठेक ११.दर्शवर्दी
- डूल १४.कथा १५.दीन १६.अस्पष्ट
- खोटे १९.खोपा २२.तंटा २३.परवार
- वडिलोपार्जित २६.दंग २७.सव २८.काली
- गड ३०.विपरीत ३४.सावकार
- माळ ३७.बजरंगबली ३८.तरवार
- खड्डेघाशी ४२.वावडी ४३.कुळीथ
- मदत ४६.नाना ४७.सान ५०.तोटी
- वात ५३.सद ५४.रखरखीत ५५.कलम
- रस ५९.शिला ६१.रम ६२.नरसम्राट
- मनन ६६.श्री ६७.कामुक ७२.कचरा
- सत्यनारायण ७७.सावित्री ७९.दास्य
- हीन ८१.मवाळ

उभे उचवे

- रेती २.ओदन ३.अवनी ५.हास्यास्पद ६.रडू
- नारी १.के १०.कथाकार १२अ.लखोटा
- दीपावली १८.नीरा २०.गलोत २१.अर्जित
- तंग २३.पावरी २४.वारी २६.दंडकारण्य
- सपक २८.कादंबरी २९.गवत
- आळशी ३२.करंगळी ३३.अंबर ३५.रवा
- माधार ३९.रवाना ४०.खडीसाखर

मनोरंजक महाशब्दकोडे

१		२		३		४		५		६		७		८		९	१०
		११								१२	१२अ					१४	
		१५				१६					१७				१८		
१९				२०		२१				२२				२३		२४	
		२५								२६			२७				
२८								२९			३०						३१
		३२		३३		३४				३५						३६	
३७						३८				३९		४०					
						४१				४२							
		४३		४४		४५				४६			४७	४८		४९	
५०				५१	५२				५३			५४					
५५		५६		५७	५८		५९			६०		६१					
		६२	६३				६४	६५							६६		
	६७						६८			६९			७०			७१	
७२				७३		७४		७५		७६			७७	७८			
				७९			८०			८१							

४१.दादला ४३.कुटील ४४.थवा ४६.नाद ४८.नरम ४९.पितर ५०.तोकडा ५२.तरस

५३.सलाम ५६.मनमुराद ५८.सम्राट ६०.छान ६३.टक ६५.नवरा ६७.काच ६८.प्रत्यही

६९.वणवा ७०.मासा ७१.कात्री ७२.कधी ७३.मैदा ५.नान ७६.यम ७८.विडा

आहे. सुपर-८ मध्ये भारताचे सामने दक्षिण आफ्रिका, झिम्बाब्वे आणि वेस्ट इंडिजविरुद्ध होणार आहेत. सुपर-८ च्या या सामन्यांआधी अभिषेक शर्माच्या फॉर्म हा टीम इंडियासाठी चिंतेचा विषय ठरला आहे.

२०२६ या वर्षात अभिषेक शर्माच्या नावावर ५ डक आहेत. जी ओप-नरची टी-२० आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटच्या इतिहासातील दुसरी सगळ्यात खराब कामगिरी आहे. पाकिस्तानचा संम अयुब हा टी-२० आंतरराष्ट्रीय मध्ये एका वर्षात सर्वाधिकवेळा शून्य रनवर आऊट होणारा ओपनर आहे. संम अयुब २०२५ मध्ये ६ वेळा शून्य रनवर आऊट झाला होता.

कलाधिराज प्रतिष्ठानच्या वतीने लातूरच्या पूर्व भागात शिवजन्मोत्सव सोहळा २०२६ या जल्लोष; तीन दिवस विविध कार्यक्रमांची रेलचेल

लातूर/प्रतिनिधी : येथील छत्रपती शाहू महाराज चौक परिसरात कलाधिराज प्रतिष्ठान यांच्या वतीने आयोजित पूर्व भाग शिवजन्मोत्सव सोहळा २०२६ मोठ्या उत्साहात साजरा होणार आहे. १७ फेब्रुवारीपासून सुरू झालेल्या या सोहळ्यात सांस्कृतिक कार्यक्रमांसह भव्य शोभायात्रेचे आयोजन करण्यात आले असल्याची माहिती प्रतिष्ठानचे संस्थापक सतीश राजेंद्र करंडे यांनी दिली आहे.

या तीन दिवसीय उत्सवाचा प्रारंभ १७ फेब्रुवारी रोजी सायंकाळी ७:०० वाजता दिमाखदार मशाल आगमनाने होईल. त्यानंतर १८ फेब्रुवारी रोजी सायंकाळी ५:०० वाजता मूर्ती दर्शन सोहळा पार पडेल आणि सायंकाळी ७:०० वाजता शिवप्रेमींसाठी लोकरंग या सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

मुख्य दिन विशेष म्हणजे १९ फेब्रुवारी रोजी सकाळी ९:०० वाजता महाराजांना अभिवादन करण्यात येईल आणि दुपारी २:०० वाजता भव्य शोभा यात्रेला प्रारंभ होईल. या शोभायात्रेने लातूरचा पूर्व भाग शिवमय होणार आहे.या सोहळ्याच्या यशस्वीतेसाठी मार्गदर्शक कुलदीप सूर्यवंशी, अॅड. किशोर शिंदे, युगलकिशोर तोष्णीवाल, भैय्यासाहेब वाघमारे, वैभव काका सूर्यवंशी आणि किरण स्वामी यांच्या मार्गदर्शनाखाली समिती काम करत आहे. सोहळ्याचे अध्यक्षपद वैशालीताई पाटील भूषवत असून स्वागतअध्यक्ष म्हणून रविकांत भैय्या चव्हाण, कार्याध्यक्ष रवींद्र डोंगरे, तर सचिव म्हणून सुदर्शन घाडगे व आशुतोष कांबळे जबाबदारी पार पाडत आहेत.

मिरवणुकीचे विशेष नियोजन मिरवणूक प्रमुख गणेशजी जाधव यांच्या नेतृत्वाखाली करण्यात आले आहे. या सोहळ्यात लातूरमधील जास्तीत जास्त शिवप्रेमींनी सहभागी व्हावे, असे आवाहन कलाधिराज प्रतिष्ठानच्या वतीने करण्यात आले आहे.

सभ्य आणि सुसंस्कृत समाज निर्माण झाला पाहिजे –डॉ. नागोराव कुंभार

कर्मयोगी डॉ. शिवाजीराव पाटील निलंगेकर व्याख्यानमाला

निलंगा/आयुब बागवान : माणूस घडविण्याची प्रक्रिया म्हणजे शिक्षण परंतु आज याकडे मात्र उद्योग म्हणून पाहिले जाते, हे थांबले पाहिजे. निष्ठा व कर्मभावानेने प्रत्येक व्यक्तीने काम केले तर ही परिस्थिती बदलू शकते. विद्यार्थ्यांना वैचारिक आधार व दिशा देण्याचे काम शिक्षकच करू शकतात. आपल्या अवतीभवती काय आहे ते समजून घ्यावे, तज्ञ लोकांशी संवाद साधावा, भरपूर वाचन करावे, वाचून/ ऐकून जे ज्ञान मिळवले त्याचे चिंतन करावे ही ज्ञानाची साधने तरण पिढीला समजून सांगितली पाहिजे. विद्यार्थ्यांची क्षमता लक्षात घेऊन त्यानुसार त्यांना ज्ञान दिले पाहिजे, तरच सभ्य आणि सुसंस्कृत समाज निर्माण होईल असे परखड मत शोध विचारवंत, शिक्षणतज्ञ डॉ. नागोराव कुंभार यांनी व्यक्त केले. महाराष्ट्र महाविद्यालयात दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही कर्मयोगी डॉ. शिवाजीराव पाटील निलंगेकर साहेबांच्या जयंतीनिमित्त व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते, या व्याख्यानमालेचे पहिले पुष्प गुंफताना डॉ.नागोराव कुंभार यांनी हे मत व्यक्त केले. ते पुढे म्हणाले की, तरुण पिढीशी संवाद झाला तरच त्यांच्यावर चांगले संस्कार होऊ शकतात. ज्ञान, शहाणपणा, आत्मविश्वास, संयम हे

सद्गुण प्रत्येकात आवश्यक आहेत हे तरुण पिढीला सांगावे लागतील. कर्मयोगी डॉ. शिवाजीराव पाटील निलंगेकर साहेबांच्या प्रतिमेस पुष्पांजली अर्पण करून कार्यक्रमाला सुरुवात झाली यासाठी संस्थेचे अध्यक्ष श्री. विजय शिवाजीराव पाटील निलंगेकर यांनी शुभेच्छा दिल्या. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.कर्मवीर कदम यांची उपस्थिती होती. आपल्या अध्यक्षीय समारोपात त्यांनी, विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधन वृत्ती विकसित झाली पाहिजे असे मत व्यक्त केले. शिक्षण म्हणजे फक्त पुस्तकी ज्ञान नाही तर व्यक्तिमत्त्व विकासाची प्रणाली आहे असेही ते म्हणाले. याप्रसंगी विचार मंचावर महाराष्ट्र शिक्षण समितीचे समन्वयक श्री. दिलीपराव धुमाळ, महाराष्ट्र

औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भागवत पौळ, महाराष्ट्र पॉलिटेक्निक डी फार्मसीचे प्राचार्य डॉ. सिद्धेश्वर पाटील, महाराष्ट्र विद्यालयाचे मुख्याध्यापक श्री. मोहन नटवे, महाराष्ट्र प्राथमिक विद्यार्मदिरचे मुख्याध्यापक श्री. लिंबराज मलिले, महाराष्ट्र कनिष्ठ महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा. प्रशांत गायकवाड यांची उपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक उपप्राचार्य डॉ. भास्कर गायकवाड यांनी केले, सूत्रसंचालन डॉ. नरेश पिनमकर, डॉ. गोविंद शिवशेट्टे यांनी पुरस्की ज्ञान नाही तर व्यक्तिमत्त्व विकासाची प्रणाली आहे असेही ते म्हणाले. याप्रसंगी विचार मंचावर महाराष्ट्र शिक्षण समितीचे समन्वयक श्री. दिलीपराव धुमाळ, महाराष्ट्र

लातूरमध्ये महा निर्यात इग्राईट कन्व्हेंशन २०२६ अंतर्गत एकदिवसीय कार्यशाळा उत्साहात

लातूर/प्रतिनिधी : राज्यातील सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (एमएसएमई) क्षेत्राच्या विकासाला चालना देणे आणि निर्यात वृद्धीला प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने राज्य शासनाच्या उद्योग विभागामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या महा निर्यात इग्राईट कन्व्हेंशन २०२६ अंतर्गत लातूर येथे एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

जिल्हा उद्योग केंद्राच्या माध्यमातून उद्योग मित्र हॉल येथे आयोजित या कार्यशाळेला मैत्री कक्षाच्या अपर जिल्हाधिकारी मनिका कुंभार, लातूर जिल्हाधिकारी कार्यालयातील उपजिल्हाधिकारी गणेश पवार, जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक निखिल पाटील, कौशल्य विकास विभागाचे श्री. सुर्यवंशी यावेळी उपस्थित होते.

प्रास्ताविक जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक श्री. पाटील यांनी केले. यावेळी त्यांनी जिल्ह्यातील उद्योजकता आणि निर्यात वाढीसाठी शासनाकडून विविध योजनांच्या माध्यमातून केल्या जाणाऱ्या

प्रयत्नांची माहिती दिली. उपजिल्हाधिकारी श्री. पवार यांनी लातूर जिल्ह्यात सोयाबीन उत्पादने, दाळ, साखर इत्यादी कृषीजन्य उत्पादनांची निर्यात होत असल्याचे सांगितले. तसेच उद्योग

घटकांकडून प्रक्रिया केलेल्या मूल्यवर्धित उत्पादनांची निर्यात वाढवणे आवश्यक असल्याचे मार्गदर्शन केले. मैत्री कक्ष कक्षाच्या अपर जिल्हाधिकारी श्रीमती कुंभार यांनी मैत्री पोटलवर एकूण

१४५ सेवा आणि १७ विविध विभागांच्या सेवा व परवानग्या उपलब्ध असल्याची माहिती दिली. उद्योजकांनी या पोटलचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन त्यांनी केले. कौशल्य विकास विभागाचे श्री. सुर्यवंशी

यांनी लातूर जिल्ह्यातील उद्योगांसाठी पूरक कुशल मनुष्यबळ तयार करण्याचे काम उद्योजकांच्या सहकार्याने सुरू असल्याचे सांगितले. निर्यात सल्लागार श्री. सुरज ढगे यांनी ऑनलाइन निर्यात परवाने, निर्यात धोरण २०२३ आणि संबंधित प्रक्रियेबाबत सविस्तर माहिती दिली.

बँक ऑफ इंडियाचे श्री. पवार आणि जिल्हा अग्रणी बँक व्यवस्थापक श्री. आठवले यांनी बँकांच्या विविध योजनांची माहिती दिली. तसेच टपाल कार्यालयाचे श्री. सोनटक्के आणि इंडिया इन्शुरन्सचे श्री. राठोड यांनी आयात-निर्यात कार्यपद्धती सोप्या भाषेत समजावून सांगितली. जास्तीत जास्त परकीय चलन मिळवण्यासाठी निर्यातीकडे वळण्याचे आवाहन त्यांनी केले.

जनकल्याण निवासी विद्यालयास राज्यस्तरीय स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक

लातूर/प्रतिनिधी : ज्ञान प्रबोधिनी छात्र प्रबोधन व मातृमंदिर विश्वस्त संस्था, निगडी (पुणे) यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित राज्यस्तरीय सांघिक हस्तलिखित व अभिवाचन स्पर्धा २०२६ चा निकाल नुकताच जाहीर झाला. या स्पर्धेतील अभिवाचन प्रकारात जनकल्याण निवासी विद्यालय येथील “सौंदर्य” गटाने उत्कृष्ट सादरीकरण करत द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळविले.

या गटात वैष्णवी बालाजी बिरादार, समृद्धी उत्तम पाटील, प्रणाली प्रकाश थोरबोले, सुधी नवनाथ खोडसे, अनुष्का अमोल टोंबरे, समृद्धी दत्ता चौधरी, गायत्री सुनील रोडगे, अस्मिता अविनाश कुकडे व नेहा अशोक धायगुडे या विद्यार्थिनी सहभागी होत्या. या विद्यार्थिनींना श्री. सागर कट्टे व सौ. संगीता भदाडे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

या यशाबद्दल प्रकल्प अध्यक्ष श्री. प्रकाशजी लातूर, प्रकल्प कार्यवाह श्री. राजेशजी सुर्गे, शालेय समिती अध्यक्ष श्री. सतीशजी कुलकर्णी, वसतिगृह समिती अध्यक्ष श्री. प्रशांतजी मेटकुटे,

मुख्याध्यापक श्री. ज्ञानेश्वर सोनटक्के, अधीक्षक श्री. दत्ता माने व सहअधीक्षक श्री. बाबासाहेब मते यांनी सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन केले.

तालमणी डॉ राम बोरगावकर यांना संगीत शंकर दरबार जीवन गौरव पुरस्कार जाहीर

लातूर/प्रतिनिधी : श्री शारदा भवन एज्युकेशन सोसायटीच्या वतीने माजी केंद्रीय गृहमंत्री व माजी मुख्यमंत्री डॉ. शंकरराव चव्हाण आणि कै.सौ.कुसुमताई चव्हाण यांच्या स्मृतिप्रित्यर्थ दरवर्षी संगीत क्षेत्रात भरीव योगदान देणाऱ्या ज्येष्ठ कलावंताला “संगीत शंकर दरबार जीवन गौरव पुरस्कार”दिला जातो.

यावर्षीच्या या मानाच्या पुरस्कारासाठी जेष्ठ संगीततज्ञ तालमणी डॉ. राम बोरगावकर (लातूर) यांची एकमताने निवड करण्यात आली आहे. रोख रक्कम, सन्मानपत्र आणि सन्मानचिन्ह, शाल,श्रीफळ असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

तालमणी डॉ.राम बोरगावकर हे गेली पाच दशके मराठवाडा संगीत कला अकादमी व रिसर्च सेंटर,सरस्वती संगीत महाविद्यालय, लातूर या संस्थांच्या माध्यमातून संगीत कलेच्या क्षेत्रात संगीत साधना,प्रचार व संगीत प्रसाराचे, संशोधनाचे काम करत आहेत. अवघ्या २४ व्या वर्षी देशभरातून सर्वाधिक गुण घेऊन विशेष प्राविण्याने तालशास्त्रात डॉक्टरेट मिळविणारे ते मराठवाड्यातील पहिले तबलावादक आहेत. उद्योग्मुख कलावंतांना व्यासपीठ मिळावे या उदात्त

हेतूने त्यांनी अखंड संगीत महायज्ञाची संकल्पना मांडली आणि गेल्या १७ वर्षांपासून ते हे कार्य करत आहेत.

अद्यापपर्यंत त्यांनी संगीत क्षेत्रातील हजारो शिष्यांना घडविले आहे.डॉ.राम बोरगावकर हे ऑल इंडिया रेडिओ आणि

टीव्हीचे ‘ए’ ग्रेड कलावंत आहेत.

आंतरराष्ट्रीय संगीत संमेलन,मलेशिया, इंटरनॅशनल रोटरी क्लब संगीत संमेलन कोलंबो,श्रीलंका येथे त्यांनी आपली कला सादर केली आहे.याबरोबरच दु बई,युक्रेन,इंडोनेशिया,श्रीलंका, दोहा, कतार, व्हिएतनाम अशा विविध देशात त्यांनी संगीत क्षेत्रात जागतिक मंचावर भारताचे प्रतिनिधीत्व केले.संगीत विषयातील पीएच. डी. चे संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शक म्हणून ते आजही कार्य करत आहेत. याबरोबरच मराठवाड्यातील कलावंतांना व्यासपीठ मिळवून देण्यासाठी त्यांनी मुंबई येथे दोन वेळा मराठवाडा संगीत संमेलनाचे आयोजन केले आहे.त्यांच्या या कार्याची दखल घेत यापूर्वी महाराष्ट्र शासनाने त्यांना ‘राज्य सांस्कृतिक पुरस्काराने’ गौरविले आहे.

महत्त्वाचे कार्य मराठवाडा संगीत कला अकादमी व रिसर्च सेंटर चे अध्यक्ष सरस्वती संगीत कला महाविद्यालयाचे संस्थापक अध्यक्ष आंतरराष्ट्रीय सवाई गंधर्व महोत्सवात गेल्या १४ वर्षांपासून सातत्याने हजेरी लावली.

पद्मविभूषण प्रभा अत्रे,पद्मश्री शोभा गुर्द, जितेंद्र अभिषेकी, पं.भीमसेन जोशी, गझल गायक भीमराव पांचाळे,गानसरस्वती किशोरीताई आमोणकर,पं.भीमसेन जोशी आदी जगविख्यात कलावंतांना त्यांनी साथसंगत केली आहे.

डॉ.राम बोरगावकर यांनी महाराष्ट्र शासनाच्या पु. ल.देशपांडे सांस्कृतिक समितीवर सदस्य म्हणून प्रदीर्घकाळ काम केले आहे.

‘संगीत शंकर दरबार जीवन गौरव पुरस्कार’ बुधवार दि २५ फेब्रुवारी २०२६ रोजी कुसुम सभागृह, नांदेड येथे ‘कुसुम महोत्सवात ’ डॉ.राम बोरगावकर यांना प्रदान केला जाणार आहे. या पुरस्काराच्या घोषणेनंतर महाराष्ट्राचे माजी मुख्यमंत्री अशोकरावजी चव्हाण साहेब,माजी मंत्री डी. पी.सावंत साहेब,श्रीमती अमिताताई चव्हाण,आमदार श्रीजा चव्हाण,श्री. तुकारामभैया पाटील,प्रा.शिवराज मोटेगावकर,श्री.द्वादकादास शामकुमार ,श्री.रमेशजी बिरादार,डॉ.कल्याण बरमदे यांनी त्यांचे अभिनंदन केले आहे. याबरोबरच मराठवाड्यातील ज्येष्ठ संगीत कलावंतांनीही त्यांचे अभिनंदन केले आहे.

उदयगिरीच्या तीन विद्यार्थ्यांना प्लेसमेंट तर अकरा विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती

उदगीर/प्रतिनिधी : किरण अकॅडमी आयटी ट्रेनिंग अँड प्लेसमेंट, पुणे व संगणकशास्त्र विभाग महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय उदगीर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक १६ फेब्रुवारी २०१६ रोजी ऑनलाईन ट्रेनिंग अँड प्लेसमेंटचे आयोजन करण्यात आले.त्यात बीसीएटीवाय आणि बीएस्सीटीवाय च्या ३५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला. अकॅडमी तर्फे जनरल अ‍ॅप्टीट्यूड टेस्ट, ग्रुप डिस्कशन व पर्सनल इंटरव्यू घेण्यात आले, त्यातून तीन विद्यार्थिनी कु. केंद्रे राजनंदिनी, कु. मुंडे वैष्णवी आणि कु. स्वामी सुषमा सुशील यांची ट्रेनिंग व प्लेसमेंट साठी निवड झाली. अकरा विद्यार्थ्यांची स्कॉलरशिप साठी निवड करण्यात आली.

यशस्वी विद्यार्थ्यांची प्लेसमेंट मध्ये निवड झाल्याबद्दल महाराष्ट्र एज्युकेशन सोसायटीचे अध्यक्ष बसवराज पाटील नागराळकर, उपाध्यक्ष अॅड. प्रकाश तोंडारे, बसवराज पाटील मलकापूरकर, सचिव डॉ. रामप्रसाद लखोटिया, सहसचिव मल्लिकार्जुन चिल्लरगे, प्रशांत पेन्सलवार, कोषाध्यक्ष महादेव नौबदे तसेच सर्व संस्था सदस्य, प्राचार्य डॉ. आर. के. मस्के, उपप्राचार्य डॉ. एस. एन. हल्लाळे, संगणक शास्त्र विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. एस. व्ही. आवाळे, प्रा. राहुल बिरादार तसेच सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी अभिनंदन केले आहे.

‘शाश्वत शेतीसाठी पिकपैदास’ : विषयावर दयानंद विज्ञान महाविद्यालय येथे परिसंवाद

लातूर/प्रतिनिधी : येथील दयानंद विज्ञान महाविद्यालयात दि. १७.०२.२०२६ रोजी वनस्पतीशास्त्र विभागातर्फे प्र.प्राचार्य डॉ.सिद्धेश्वर बेल्लाळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली “शाश्वत शेतीसाठी पिकपैदास” या विषयावर व्याखान आयोजित करण्यात आलेले होते.कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्षाचे समन्वयक डॉ.जे.ए.अंगुलवार तर प्रमुख वक्ते म्हणून वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठाचे सहयोगी प्राध्यापक डॉ.रा.च.महाजन उपस्थित होते.

यावेळी डॉ.राजेश महाजन यांनी कधी काळी अन्नधान्य आयात करणारा भारत आज या बाबतीत स्वायत्त असून तो अन्नधान्य व कृषी उत्पादने निर्यात करत असून या कामी असलेल्या पिकपैदासकारांचे घेवून जनरेशन ४ पिकपैदासकार मोठे योगदान असल्याचे आवर्जून

नमूद केले.

अन्नधान्य उत्पादनात महत्त्वाचे योगदान देणाऱ्या पिक फुलाबाबत बोलताना ते म्हणाले की, “गुलाबाच्या फुलापेक्षाही ज्वारीचे फ ाल अधिक सुंदर” आधुनिक भारतात, जैवशास्त्रातील आधुनिक आयुधे घेवून जनरेशन ४ पिकपैदासकार मोठे योगदान असल्याचे आवर्जून

पुरेल इतके धान्य पिकवण्यास सज्ज आहे हे विशद करून येणाऱ्या भावी शात्रज्ञांना या क्षेत्रात येण्याचे आवाहन केले.

याप्रसंगी महाविद्यालयात आयोजित “वनस्पती रेखाचित्र” स्पर्धेतील विजेत्यांना प्रमुख पाहुणे मंचावर उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते पारितोषिक वितरण करण्यात आले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम समन्वयक डॉ.प्रमोद माने यांनी केले. यावेळी वनस्पतीशास्त्र विभागातील विभाग प्रमुख डॉ.सी.एस.स्वामी तसेच प्रा.शिवाजी आळणे,डॉ. मनीषा गुरमे, प्रा.ए.एस.कांबळे , आर.व्ही. व्ही. हवालदार, डॉ.ए.ए. बिडकर , प्रा.आऊ इळीकर, प्रयोगशाळा सहाय्यक पुजा पाटील, प्रयोगशाळा परिचर एन. डी.भालेराव , आर.व्ही. सलगर, एन.आर.बाहेती, संतोष राक्षे, आशिष इंगळे तसेच राजू पांचाळ यांची उपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन छत्रबंध शिवानी यांनी केले तर साधन व्यक्तीचा परिचय राजलक्ष्मी वाघमारे यांनी केला. शेवटी प्रा. एन.आर.सुडे यांनी उपस्थितांचे आभार मानले. या कार्यक्रमाला पदवी आणि पदव्युत्तर विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.कार्यक्रमाची सांगता राष्ट्रीयताने झाली.

प्रो. जडे यांचे रबरी शिक्के कॉम्प्युटर नॉयलॉन रबर असलेले टिकाऊ रबरी शिक्के तयार करून मिळतील.

शाखा १. जडे-भारत प्रिंटिंग प्रेस, मेनरोड, लातूर

शाखा २. जडेऑफसेट प्रिंटर्स, मित्र नगर, लातूर

संपर्क: (०२३८२) २४२६०८, २४५४०९

पोदार प्रेप धाराशिव येथे लहान चिमुकल्यांनी केली शिवजयंती उत्साहात साजरी

धाराशिव (शीला उंबरे-पेंढरकर)- पोदार प्रेप धाराशिव येथे छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त शाळेच्या मैदानावर विशेष प्रार्थना सभेचे आयोजन करण्यात आले.

विद्यार्थ्यांनी मोठ्या उत्साहात शिवजयंती साजरी केली. शिक्षिका प्राजक्ता कुलकर्णी यांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थ्यांनी शिवरायांच्या पराक्रमाचे नाट्यरूपांतर सादर केले, ज्याला पालक व शिक्षकांकडून उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला. पोदार प्रेप च्या मुख्याध्यापिका रेश्मा

संकपाळ मॅम यांनी आपल्या मनोगतात शिवाजी महाराजांचे शौर्य, धैर्य आणि स्वराज्याची प्रेरणा याबद्दल मार्गदर्शन केले.

त्यांनी विद्यार्थ्यांना शिवरायांच्या आदर्शांचा अंगीकार करून प्रामाणिक, शिस्तबद्ध आणि राष्ट्रप्रेमी नागरिक बनण्याचे आवाहन केले. कार्यक्रमाच्या शेवटी राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.संपूर्ण वातावरणात शिवभक्तीचा उत्साह आणि अभिमानाची भावना दिसून आली.

PUCC सेवेसाठी आधार-प्रमाणित मोबाईल क्रमांक अनिवार्य: वाहनधारकांनी तात्काळ अद्ययावत करावा तपशील

धाराशिव, (जिमाका) - केंद्र शासनाच्या १५ जानेवारी २०२६ च्या पत्रानुसार वाहन मालकांचे अद्ययावत संपर्क तपशील ‘वाहन’ प्रणालीमध्ये उपलब्ध नसल्यामुळे झणउउ, विमा,कर,डंड (E-Challan) इत्यादी वाहनासंबंधी महत्त्वाच्या सूचना वाहनधारकांपर्यंत वेळेत पोहोचण्यात अडचणी निर्माण होत आहेत.या पार्श्वभूमीवर झणउउ सेवेसाठी वाहन मालकाचा आधार प्रमाणीकरण केलेला मोबाईल क्रमांक अनिवार्य करण्यात येत आहे. केंद्र शासनाच्या दि.१५ जानेवारी

२०२६ च्या पत्रान्वये स्पष्ट करण्यात आले आहे की,झणउउ सेवेसाठी वाहन मालकाचा आधार प्रमाणीकरण केलेला मोबाईल क्रमांक उपलब्ध नसल्यास संबंधित वाहनधारकास झणउउ सेवा देण्यात येणार नाही.

याबाबत सर्व नागरिकांनी नोंद घ्यावी आणि झणउउ सेवा सुरळीतपणे मिळावी यासाठी वाहन मालकांनी आपला आधार प्रमाणीकरण केलेला मोबाईल क्रमांक अद्ययावत ठेवावा, असे आवाहन उपप्रादेशिक परिवहन अधिकारी हर्षल डाके यांनी केले आहे.

लोकसंस्कृतीसाठी सरकारी शाळा वाचविण्याची गरज-विनायकराव पाटील

उमरगा(प्रतिनिधी)- तासांपूर्वी उमरगा सुसंस्कारित आणि उत्कृष्ट समाज निर्मिती करणाऱ्या ग्रामीण भागातील मराठी सरकारी शाळांची दयनीय अवस्था झाली आहे. सर्वत्र इंग्रजी माध्यमांच्या शाळा वाढू लागल्या आहेत. वाढत्या इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमुळे ग्रामीण भागातील जिप सर्वसामान्यांच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षणाचे धडे देणाऱ्या सरकारी शाळा विद्यार्थी संख्येमुळे बंद पडण्याचे मार्गार आहेत. ग्रामीण लोकसंस्कृती जतन करायची असेलतर सरकारी मराठी शाळां वाचविण्यासाठी पुढे या असे आवाहन संयोजक समाजसेवक विनायकराव पाटील यांनी व्यक्त केले. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना गुरू शिष्य यांची परंपरेची जाणीव व्हावी. ऋषी मुनींच्या गुरुकुल शिक्षणाचे महत्व आजच्या विद्यार्थ्यांना माहीत व्हावे यासाठी कवठा येथील सेवाग्राम मध्ये १३ व १४ फेब्रुवारी रोजी शिक्षणाचा भव्य कुंभमेळा भरविण्यात आला होता.पंढरपूर विठ्ठलरुक्मिणी संस्थानचे अध्यक्ष हभप गहिनीनाथ महाराज औसेकर, आमदार प्रवीण स्वामी, विजयकुमार सोनवणे आदी उपस्थित होते. सोमवारी (१५) शिक्षणाचा कुंभमेळ्याच्या समारोप प्रसंगी श्री पाटील बोलत होते. प्रारंभी इमामसाब माळ पेटसांगवी येथील जिपची शाळा दत्तक घेण्यात आली आहे. या शाळेची संपूर्ण डागडूजी, रस्ता दुरुस्ती,रंगरंगोटी, संगणक लॅब, सर्व सुविधा स्वखर्चातून केल्या आहेत. शाळेचे आकर्षण वाढल्याने मुलांची उपस्थिती वाढली आहे. कधीच शाळेत न येणारे विद्यार्थी आता ई-लर्निंग व रोबोटिक लॅब या आधुनिक

शिक्षणाचे धडे तंत्रस्नेही शिक्षक अमीर मुजावर यांच्यातर्फे दिले जात आहेत. या वेळी लातूर सह तालुक्यातील सर्व शाळांचे प्राचार्य, मुख्याध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी, पालक आदी उपस्थित होते. जीवघेण्या व महागड्या शिक्षण पद्धतीची स्पर्धा शिक्षणाच्या या स्पर्धेत ग्रामीणभागातील सरकारी शाळांची हिंमत होत नाही. सरकारी शाळांतील शिक्षकांना दिली जाणाऱ्या शाळा बाह्य कामाच्या ओझ्याखाली सरकारी शाळेतील शिक्षक पूर्णपणे झुकून गेले आहेत. शिक्षण कमी आणि शाळाबाह्य कामे अधिक त्यामुळे विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक कुंचबणा होत आहे. शासनाच्या वतीने प्रदीर्घ कालावधी नंतर पवित्र पोर्टल शिक्षण भरती सुरू केली. सीटीईटी, टेट या या सारखे कठीण निकष पार करणाऱ्या शिक्षण सेवकांना शासन तुटपुंज्या मानधनावर राबवून घेत आहे. आगामी काळात गावागावात कुंभमेळे ग्रामीण भागात पुन्हा गुरुकल शिक्षण पद्धतीचे गतवैभव प्राप्त व्हावे. गुरुशिष्यांच्या नात्यातील पावित्र्य अखंडित राहावे. या बदलत्या काळाच्या गरजेप्रमाणे ऋषिमुनींच्या गुरुकूल शिक्षणाचा आदर्श आजच्या विद्यार्थ्यांना माहिती व्हावा या करिता आगामी काळात गावांगावात शिक्षणाचे महत्व वाढविण्यासाठी शिक्षणाचे कुंभमेळे भरविण्यात येणार आहेत.

पालकांनी शिक्षकांनी मराठी शाळांना गतवैभव प्राप्त व्हावे. ग्रामीण भागातील संस्काराचे केंद्र मानण्यात येणाऱ्या जि.प च्या शाळा पुन्हा नव्या जोमाना बहराव्यात यासाठी पुढे यावे असे पाटील म्हणाले.

परंड्यातील रस्त्यांच्या दुरावस्थेमुळे सर्वत्र धूळ; पालिकेचे मात्र दुर्लक्ष

परंडा (प्रतिनिधी)- परंडा शहरात मुख्य रस्त्याची अवस्था अत्यंत दननीय झाली आहे. सध्या उन्हाळ्याचे दिवस येत असल्याने सध्या एक गाडी रस्त्यावरून गेली धुळीचे मोठ मोठे लोट सर्वत्र पसरत आहेत. त्यामुळे शहरवासीयांना श्वसनाचे आजार होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. शहरातील एसटी बसस्थानकापासून ते पोलिस स्टेशनपर्यंतचा हा शहरातील मुख्य रस्ता असून, या रस्त्यावर मोठ मोठे खड्डे पडलेले आहेत. याकडे नगरपालिकेच्या प्रशासनाने यांनी त्वरित याकडे लक्ष देऊन हा रस्ता दुरुस्ती करावी. शिवाय सध्या एक वाहन जरी गेले तरी धुळीचे लोट उडतात. शिवाय पादचारी यांना सुध्दा चालताना त्रास होत आहे. शहरातील व्यावसायिक या धुळीस वैतागून गेले आहेत. तर व्यावसायिक यांच्या दुकानात येणाऱ्या धुळीमुळे वैतागून गेले आहेत. शिवाय या सततच्या धुळीचा आरोग्यावर परिणाम होत आहे. शहराबरोबरच तालुक्यातील विविध रस्त्याची अवस्था हीच आहे. या कडेही सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून दुर्लक्ष केले

जात आहे. परंडा ते अरणगाव टाकळी तसेच परंडा ते अनाळा व अनाळा ते तांदुळवाडी या रस्त्याची अवस्था अतिशय खराब झालेली आहे. तेव्हा वरिष्ठ अधिकाऱ्यांकडे लक्ष देऊन खराब झालेली रस्ते नव्याने त्वरित दुरुस्ती करून द्यायला पाहिजेत, अशी मागणी सर्व सामान्य जनतेतून होत आहे. जिल्हा सरहद्दीवर पालखी मार्गाचे पुढील काम सोलापूर बांधकाम विभागाने गेले एक वर्षांपूर्वी केले आहे. पण परंडा तालुक्याच्या हद्दीतील काम पूर्ण केले नाही. येत्या चार महिन्यांत संत एकनाथ महाराज यांचा पालखी सोहळा याच रस्त्याने जाणार आहे. करमाळा. बार्शी हद्दीतील रस्त्यांची कामे पूर्ण, परंड्याची अपूर्ण परंडा तालुक्याच्या हद्दीच्या पुढे करमाळा व बार्शी येथील बांधकाम विभागाने आपल्या हद्दीतील कामे पूर्ण केली आहेत. पण परंडा तालुक्यातील रस्त्याची दुरुस्ती होत नसल्याने नागरिकांतून नाराजी व्यक्त केली जात आहे. अधिकच तर परंडा तालुक्याला मागासलेला म्हणून राज्यात परिचित आहे.

खासदार ओमराजे निंबाळकर यांच्या सातत्यपूर्ण पाठपुराव्याला मोठे यश: धाराशिवचे ‘पोस्ट मुख्यालय’ अखेर जिल्ह्यात परत!

धाराशिव जिल्ह्याच्या अस्मितेचा आणि प्रशासकीय हक्काचा एक मोठा विजय झाला आहे. सन २०१७ मध्ये लातूर येथे स्थलांतरित करण्यात

आलेले धाराशिव पोस्ट मुख्यालय आता पुन्हा एकदा अधिकृतपणे धाराशिवमध्ये परत आले आहे. खासदार ओमराजे निंबाळकर यांनी गेल्या अनेक वर्षांपासून केंद्र सरकार आणि टपाल विभागाकडे केलेल्या अथक पाठपुराव्यामुळे हा ऐतिहासिक निर्णय घेण्यात आला आहे.

मुख्यालयाचे पुनरागमन: २०१७ पासून लातूरमधून सुरू असलेला धाराशिव जिल्ह्याचा पोस्ट कारभार आता स्वतंत्रपणे धाराशिवमधूनच चालणार आहे. लातूरसाठी स्वतंत्र विभाग: केवळ धाराशिवच नव्हे, तर लातूर जिल्ह्यासाठीही स्वतंत्र पोस्ट विभाग आणि मुख्यालयाला मंजुरी

मिळवून देण्यात खासदार निंबाळकरांना यश आले आहे. कार्यान्वित तारीख: दि. ३१ जानेवारी २०२६ पासून दोन्ही जिल्ह्यांचे विभाग स्वतंत्ररित्या कार्यरत झाले आहेत.

हे मुख्यालय लातूरला गेल्यामुळे जिल्ह्यातील नागरिकांना आणि कर्मचाऱ्यांना अनेक अडचणींचा सामना करावा लागत होता. खासदार ओमराजे निंबाळकर यांनी संसदेत आणि संबंधित मंत्रालयाकडे ठोस पुरावे आणि प्रशासकीय सुलभतेची गरज मांडली होती. जिल्ह्याचा हक्क जिल्ह्यातच राहिला पाहिजे या भूमिकेवर ते ठाम राहिल्याने अखेर केंद्र सरकारने या मागणीची दखल

घेत स्वतंत्र मुख्यालयाचा आदेश जारी केला.

या निर्णयामुळे प्रशासकीय कामात सुलभता येईल, टपाल सेवा अधिक वेगवान होतील आणि जिल्ह्याच्या विकासाला गती मिळेल. धाराशिव आणि लातूर या दोन्ही जिल्ह्यांसाठी हा निर्णय अत्यंत महत्त्वपूर्ण आणि दिलासादायक ठरला आहे.

हा केवळ माझा विजय नसून धाराशिवच्या जनतेचा आणि त्यांच्या हक्काचा विजय आहे. प्रशासकीय विकेंद्रीकरण झाल्यामुळे आता सामान्य माणसाची कामे अधिक सोयीस्कर होतील. असे विचार खासदार ओमराजे निंबाळकर यांनी व्यक्त केले.

माजी सैनिकांसाठी कायदेशीर मदतीचा हात

नालसा वीर परिवार सहायता योजना-२०२५ अंतर्गत तक्रार निवारण शिबीर उत्साहात

धाराशिव (जिमाका) जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, उस्मानाबाद यांच्या वतीने ‘नालसा वीर परिवार सहायता योजना -२०२५’ अंतर्गत तक्रार निवारण शिबीर व कायदेविषयक जनजागृती कार्यक्रमाचे आयोजन कॉम्प्लेक्स हॉल,जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण,उस्मानाबाद येथे नुकतेच करण्यात आले.हा कार्यक्रम जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण अध्यक्ष तथा प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश श्रीमती अभिष्री देव यांच्या मार्गदर्शनाखाली झाला.

या तक्रार निवारण शिबीरामध्ये सेवेत असलेले सैनिक,माजी सैनिक तसेच त्यांच्या अवलंबित कुटुंबीयांच्या विविध कायदेविषयक अडचणी जाणून घेण्यात आल्या.मालमत्ता विवाद,वैवाहिक वाद,पेन्शन संदर्भातील प्रश्न,वारसाहक्क, दिवाणी वाद तसेच इतर कायदेशीर बाबींशी संबंधित समस्या ऐकून त्यांचे निवारण करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात आले.

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणच्या सचिव श्रीमती भाग्यश्री पाटील यांनी मार्गदर्शन करताना सांगितले की, भारत मातेच्या संरक्षणासाठी आपले जवान अत्यंत कठीण परिस्थितीत सीमेवर कुटुंबापासून दूर राहून देशसेवा करतात. अशा परिस्थितीत त्यांच्या कुटुंबीयांना मालमत्ता विवाद, कौटुंबिक समस्या,पेन्शनचे प्रश्न, वारसाहक्क किंवा लग्नासंबंधी तक्रारी यांसारख्या विविध कायदेशीर अडचणींना सामोरे जावे लागते. जवानांना सेवाकाळात किंवा निवृत्तीनंतर या समस्या सोडविण्यासाठी वेळ व साधने उपलब्ध होत नाहीत.त्यामुळे माजी

सैनिक व त्यांच्या कुटुंबीयांनी कायदेविषयक मदतीसाठी जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणाकडे संपर्क साधावा,असे आवाहन त्यांनी केले. यावेळी निवासी उपजिल्हाधिकारी श्री.विद्याचरण कडवकर,जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी श्री.शरद पांढरे,अध्यक्ष जिल्हा विधीज्ञ मंडळ ड.श्री.अमोल वरूडकर,पोलिस उपअधीक्षक श्री.सानप,तसेच जिल्हा कौशल्य विकास रोजगार व उद्योजकता मार्गदर्शन केंद्राचे सहायक आयुक्त संजय गुरव आदी मान्यवर व्यासपीठावर उपस्थित होते.

निवासी उपजिल्हाधिकारी श्री. कडवकर यांनी शिबिरास उपस्थित माजी सैनिक व त्यांच्या कुटुंबीयांच्या तक्रारी जाणून घेतल्या आणि संबंधित अधिकाऱ्यांना त्या तक्रारींचे तत्काळ निवारण करण्याच्या सूचना दिल्या.

सहाय्यक आयुक्त श्री.गुरव यांनी आपल्या मार्गदर्शनात सांगितले की, माजी सैनिकांचे अनुशासन,धैर्य, नेतृत्वगुण आणि कौशल्ये समाजासाठी अत्यंत उपयुक्त आहेत. त्यामुळे शासनाने माजी सैनिकांसाठी विशेष आरक्षण,नोकरीच्या संधी तसेच स्वयंरोजगार योजना सुरू केल्या असून,या योजनांची माहिती त्यांनी उपस्थितांना दिली.कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन अॅड.श्रीमती मोहिनी शिरूरे यांनी केले,आभार अॅड. श्रीमती.विमल म्हेत्रे यांनी मानले. कार्यक्रमास माजी सैनिक,त्यांच्या अवलंबित कुटुंबीयांसह विधिज्ञ मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.तसेच जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणाचे अधिकारी व कर्मचारी यांचीही उपस्थिती होती.

धाराशिव तालुका ग्रामपंचायत पोटनिवडणुक मतदार यादी कार्यक्रम जाहीर

धाराशिव, (जिमाका) धाराशिव तालुक्यातील विशेषतः जवळे दु.,कौडगाव बार्शी, गोपाळवाडी,केशेगाव,शेकापूर, गोरेवाडी,शिंगोली व कनगरा या ग्रामपंचायतीतील सदस्य/शेट सरपंच यांच्या निधन,राजीनामा,अनर्हता किंवा इतर कारणांमुळे रिक्त झालेल्या ग्रामपंचायत जागांच्या पोटनिवडणुकांसाठी मतदार यादी कार्यक्रम जाहीर करण्यात आला आहे. राज्य निवडणूक आयोग,सचिवांच्या निर्देशानुसार दिनांक ३१ जानेवारी २०२६ पर्यंत रिक्त झालेल्या ग्रामपंचायत जागांसाठी पोटनिवडणुका घेण्यात येणार आहेत.या पोटनिवडणुकांसाठी दिनांक ०१.०७.२०२५ रोजी अस्तित्वात असलेली विधानसभेची मतदार यादी ग्राह्य धरण्यात येणार आहे. त्यानुसार संबंधित ग्रामपंचायतींमध्ये प्रभागनिहाय मतदार यादी तयार करून

खालीलप्रमाणे कार्यक्रम राबविण्यात येणार आहे -मतदार यादी ग्राह्य धरण्याचा दिनांक : ०१ जुलै २०२५,प्रभागनिहाय प्रारूप मतदार यादी प्रसिद्ध करण्याचा दिनांक : १६ फेब्रुवारी २०२६, हरकती व सूचना दाखल करण्याचा कालावधी : १६ फेब्रुवारी २०२६ ते २० फेब्रुवारी २०२६ पर्यंत, प्रभागनिहाय अंतिम मतदार यादी प्रसिद्ध करण्याचा दिनांक : २४ फेब्रुवारी २०२६,प्रारूप मतदार यादी ग्रामपंचायत कार्यालय,तलाठी सज्जा तसेच मंडळ अधिकारी कार्यालयाच्या सूचना फलकावर प्रसिद्ध करण्यात येणार आहे. संबंधित मतदारांनी आपल्या नावाची नोंद तपासून आवश्यक हरकती किंवा सूचना विहित कालावधीत सादर कराव्यात,असे आवाहन धाराशिव तहसिलदार डॉ.मृणाल जाधव यांनी केले आहे.

पॅनेल विधिज्ञ पदासाठी २३ फेब्रुवारीपर्यंत अर्ज करण्याचे आवाहन

धाराशिव (जिमाका)- जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, उस्मानाबाद तसेच जिल्ह्यातील सर्व तालुका विधी सेवा समिती यांच्या स्तरावर पॅनेल विधिज्ञ या पदाकरिता काम करण्यास इच्छुक असलेल्या विधिज्ञांकडून अर्ज मागविण्यात आले आहेत.२३ फेब्रुवारी २०२६ पर्यंत अर्ज स्वीकारले जाणार आहेत. धाराशिव तालुका कार्यक्षेत्रातील विधिज्ञांनी आपले अर्ज जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण,उस्मानाबाद येथे सादर करावेत.तसेच उमरगा,भूम, परंडा,तुळजापूर,कळंब,वाशी आणि लोहारा या तालुक्यांतील इच्छुक विधिज्ञांनी संबंधित तालुका विधी सेवा समितीच्या न्यायालय

परिसरातील कार्यालयात अर्ज सादर करावेत. अर्ज २३ फेब्रुवारी २०२६ पर्यंत किंवा त्यापूर्वी (सुट्टीचे दिवस वगळून) सादर करणे आवश्यक आहे.निर्धारित मुदतीनंतर प्राप्त झालेले अर्ज विचारात घेतले जाणार नाहीत,याची सर्व विधिज्ञांनी नोंद घ्यावी. सदर माहिती जिल्हा न्यायालय, उस्मानाबाद यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यात आलेली आहे.तरी इच्छुक विधिज्ञांनी या संधीचा लाभ घ्यावा व निर्धारित मुदतीत जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण,उस्मानाबाद तसेच संबंधित तालुका विधी सेवा समिती येथे अर्ज सादर करण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे.

लातूर समाचार धाराशिव

बातम्या,लेख व जाहिराती साठी संपर्क

9422472502

9175325708

धाराशिव शहरातील कांही महत्वाचे फोन नंबर

- १) रुग्णवाहिका २२३९७६
- २) रक्तपेढी २२३९७६
- ३) जिल्हा रुग्णालय २२६९२७
- ४) शहरपोलिस स्टेशन२४०९९९
- ५) अग्नीशामक विभाग २२२१०१
- ६) रेल्वेस्टेशन २४०९९९
- ७) एसपी कार्यालय २२७६२०
- ८) जिल्हााधिकारी का.२२४५०१
- ९) तहसिल का. २२७८८२
- १०) जि.प. २२५४०७
- ११)नगरपरिषद् २२५४०७
- १२)जिल्हा माहिती अधिकारी ०२४७२-२२२७४४
- १३) जिल्हा उद्योग केंद्र (डीआयसी) ०२४७२-२२२२२६
- १४) उस्मानाबाद जिल्ह्याचे उपसंचालक ०२४७२-२२७८ ९ २
- १५) उप विभागीय वन कार्यालय, उस्मानाबाद ०२४७२-२२३४०८
- १६)अधीक्षक उत्पादन शुल्क कार्यालय ०२४७२-२२३३८७
- १७) जिल्हा कल्याण अधिकारी ०२४७२-२२२०१४
- १८) प्रादेशिक परिवहन अधिकारी (आरटीओ) ०२४७२-२२२५५५
- १९) मुख्य पोस्ट ऑफिस ०२४७२-२२२२९४
- २०) जिल्हा रोजगार अधिकारी ०२४७२-२२२२३६
- २१) विभागीय नियंत्रक (एमएसआरटीसीसी) ०२४७२-२२२२१६
- २२) लातूर समाचार ९४२२४७२५०२
- बीडीओ, एम.आर.ए.जी.एस. जिल्हा परिषद ०२४७२-२२०६११
- २३)मुख्य कार्यकारी अधिकारी ०२४७२-२२६८४०
- २४) अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी ०२४७२-२५) २२३३९७ प्रकल्प संचालक ०२४७१-२२१५५२
- २५) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (सामान्य प्रशासन) ०२४७२-२२३३८८
- २६) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्राम पंचायत) ०२४७२-२२३३४३
- २७) उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (स्त्री व मुल) ०२४७२-२२२५७०
- २८) मुख्य खाते व वित्त अधिकारी ०२४७२-२२२१३२
- २९) शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक) ०२४७२-२२४१८४
- ३०) शिक्षण अधिकारी (माध्यमिक) ०२४७२-२२४१८४